

Bank Polski

**Broszura informacyjna o wymogach MiFID
dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich**

Obowiązuje od 2 stycznia 2024 r.

Zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej

Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego („PKO BP BM”) prowadzi działalność maklerską na podstawie zezwolenia Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (obecnie Komisja Nadzoru Finansowego).

Komisja Nadzoru Finansowego
ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa

Placówki

PKO BP BM świadczy usługi maklerskie w:

- 1) Punktach Obsługi Klienta,
- 2) Punktach Usług Maklerskich zwanych również Punktami Sprzedaży Obligacji (PSO) w związku z prowadzoną sprzedażą i obsługą obligacji Skarbu Państwa,
- 3) centrali PKO BP BM w Warszawie (ul. Puławska 15).

Usługi maklerskie świadczone przez PKO BP BM:

- 1) przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
- 2) wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie,
- 3) nabywanie lub zbywanie instrumentów finansowych na własny rachunek,
- 4) doradztwo inwestycyjne,
- 5) oferowanie instrumentów finansowych,
- 6) wykonywanie analiz inwestycyjnych o gwarancję emisji lub zawieranie i wykonywanie innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe,
- 7) wymiana walutowa, w przypadku gdy jest to związane z działalnością maklerską w zakresie wskazanym w pkt. 1)-6),
- 8) przechowywanie lub rejestrowanie instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów oraz prowadzenie rachunków pieniężnych,
- 9) sporządzanie analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,
- 10) doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie struktury kapitałowej, strategii przedsiębiorstwa lub innych zagadnień związanych z taką strukturą lub strategią,
- 11) doradztwo i inne usługi w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw.

Zasady świadczenia usług maklerskich przez PKO BP BM

Szczegółowe warunki świadczenia usług maklerskich przez PKO BP BM zostały określone w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego*, który jest integralną częścią umowy o świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego zawieranej z Klientami.

Dodatkowo w zakresie świadczenia usługi:

- 1) doradztwa inwestycyjnego, stosuje się *Regulamin świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego* wraz z właściwą umową,
- 2) sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych, stosuje się *Regulamin świadczenia usługi sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego* wraz z właściwą umową,
- 3) oferowania i gwarantowania, stosuje się *Regulamin świadczenia usługi oferowania instrumentów finansowych i gwarancji emisji przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego* (w zakresie określonym tym regulaminem) lub właściwą umową.

Język komunikacji

Wszelkie dokumenty i informacje wymieniane między Klientem a PKO BP BM powinny być opracowane w języku polskim lub przetłumaczone na język polski. PKO BP BM zastrzega sobie możliwość komunikowania się z Klientami w języku innym niż język polski, w przypadku gdy wynika to z umowy zawartej z Klientem.

Kanały komunikacji z Klientem

Stosowane przez PKO BP BM kanały komunikacji z Klientami w zakresie świadczenia przez PKO BP BM usługi przyjmowania i przekazywania zleceń, wykonywania zleceń, doradztwa inwestycyjnego i transakcji na rachunek własny to:

- telefony stacjonarne,
- telefony komórkowe,
- poczta elektroniczna,
- kontakt osobisty, w punktach świadczenia usług, oraz
- Elektroniczne Kanały Dostępu.

Rejestrowanie komunikacji z Klientem

PKO BP BM rejestruje rozmowy telefoniczne oraz zapisuje wszelką korespondencję elektroniczną, przechowuje i archiwizuje dokumenty z Klientami. Kopie nagrań rozmów telefonicznych oraz korespondencji z Klientem PKO BP BM udostępnia, do wglądu, na żądanie Klienta przez okres 5 lat od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym zostały sporządzone lub otrzymane pobierając opłatę zgodnie z *Taryfą opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego* Komisja Nadzoru Finansowego może zażądać od PKO BP BM przechowywania i archiwizowania takich danych po upływie tego terminu, nie dłużej jednak niż przez 7 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym zostały one sporządzone lub otrzymane. PKO BP BM sporządza notatki ze spotkań z Klientami, które udostępnia na żądanie Klienta.

Potwierdzenie zawarcia transakcji i informacja o stanie aktywów oraz inne sprawozdania

PKO BP BM z tytułu świadczenia usługi wykonywania zleceń niezwłocznie po zawarciu transakcji będącej przedmiotem złożonego przez Klienta zlecenia, nie później niż do końca dnia roboczego następującego po dniu, w którym zawarta została transakcja, przekazuje Klientowi na trwałym nośniku informacje dotyczące zawartej transakcji.

Ponadto PKO BP BM z tytułu świadczenia usługi przyjęcia i przekazania zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych przekazuje Klientom sprawozdania dotyczące przyjęcia i przekazania zlecenia, niezwłocznie po przekazaniu zlecenia Klienta do innego podmiotu, jednak nie później niż do końca dnia roboczego następującego po dniu w którym zlecenie zostało przekazane. PKO BP BM nie przekazuje odrębnego sprawozdania w sytuacji gdy informacja o przekazaniu zlecenia zawarta jest w formularzu zlecenia bądź potwierdzeniu zakupu lub w przypadku jednostek uczestnictwa w sprawozdaniu przekazanym przez fundusze.

PKO BP BM przekazuje Klientowi kwartalne zestawienie przechowywanych na rachunku inwestycyjnym aktywów będących własnością Klienta oraz roczną informację o kosztach i zwrocie z inwestycji, a także roczną informację o otrzymywanych zachętach. Regulamin świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego zawiera opis przekazywanych Klientom powiadomień oraz raportów związanych z realizacją umowy.

Zachęty

W związku ze świadczeniem usług w zakresie działalności maklerskiej PKO BP BM nie może przyjmować ani udzielać żadnych korzyści innych niż standardowa prowizja lub opłata za daną usługę, chyba że służą one zwiększeniu jakości usługi świadczonej na rzecz Klienta. Ani przyjęcie ani udzielenie prowizji nie może stać w sprzeczności z należytym wykonaniem usługi w interesie Klienta, a sam fakt jej przyjęcia lub udzielenia, jej rodzaj i rozmiar musi zostać podane do wiadomości Klienta przed rozpoczęciem świadczenia usługi, w sposób kompletny, przystępny i zrozumiały.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad przyjmowania lub przekazywania świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych w PKO BP BM opisane zostały w załączniku nr 5 do niniejszej Broszury.

Doradztwo inwestycyjne

PKO BP BM świadczy usługę doradztwa inwestycyjnego w sposób zależny, tzn. przy świadczeniu usługi analizuje ograniczony zakres instrumentów finansowych oraz może przyjmować i pobierać wynagrodzenia, prowizje oraz inne korzyści pieniężne lub niepieniężne, wypłacane lub przekazywane przez jakąkolwiek osobę trzecią lub osobę działającą w imieniu osoby trzeciej w związku ze świadczeniem usługi doradztwa inwestycyjnego na rzecz Klienta (zachęty). Przed przyjęciem ewentualnych zachęt PKO BP BM ocenia ich dopuszczalność zgodnie z obowiązującymi regulacjami. Dodatkowo, istnieje również możliwość, iż rekomendacje osobiste w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego uwzględniające indywidualną sytuację klienta (w ramach przeprowadzonego badania odpowiedniości) będą różnić się od rekomendacji o charakterze ogólnym, gdyż te ostatnie nie uwzględniają indywidualnej sytuacji Klienta.

Zasady ochrony aktywów Klientów

Instrumenty finansowe i środki pieniężne, rejestrowane w ramach systemu depozytowego Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. są przechowywane przez PKO BP BM na indywidualnych rachunkach papierów wartościowych prowadzonych na rzecz poszczególnych Klientów, oddzielnie od aktywów własnych PKO BP BM.

PKO BP BM jest uczestnikiem systemu rekompensat prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A., którego celem jest ochrona aktywów Klientów poprzez zapewnienie Klientom wypłaty środków pieniężnych oraz wartości utraconych instrumentów finansowych do równowartości w złotych 3 000 euro – w 100% wartości środków objętych systemem rekompensat oraz w 90% nadwyżki ponad tę kwotę, przy czym górna granica środków objętych systemem rekompensat to równowartość 22 000 euro w złotych w przypadku:

- ogłoszenia upadłości PKO BP,
- prawomocnego oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek PKO BP nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania,
- stwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego, że PKO BP BM nie jest w stanie, z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową, wykonywać ciężących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń Klientów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie.

Powyższe wartości określają maksymalną wysokość roszczeń Klienta, niezależnie od tego, w jakiej wysokości i na ilu rachunkach posiadał środki w PKO BP BM.

PKO BP BM przechowuje na rachunku zbiorczym zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne przeznaczone do zawarcia i rozliczenia transakcji zagranicznych Klientów w podmiocie, z którym podpisał odrębną umowę na świadczenie usług przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych (dalej: „Podmiot przechowujący”). Zagraniczne instrumenty finansowe Klientów oraz środki pieniężne przechowywane są w Podmiocie przechowującym odrębnie od zagranicznych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych stanowiących własność PKO BP BM. PKO BP BM dokłada należytej staranności, aby Podmiot przechowujący rejestrował zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne Klientów, odrębnie od aktywów należących do Podmiotu przechowującego, chyba że przepisy prawa obowiązujące na danym rynku zagranicznym na to nie zezwalają. PKO BP BM dokonuje systematycznej, okresowej oceny sposobu świadczenia usługi przechowywania środków pieniężnych przez Podmiot przechowujący.

PKO BP BM zastrzega, że Podmiot przechowujący, w celu wykonywania usług na rzecz PKO BP BM, może we własnym zakresie i według własnego wyboru korzystać z usług innego podmiotu, z którym PKO BP BM nie ma relacji umownej (dalej: „Podmiot trzeci”). Zagraniczne instrumenty finansowe Klientów mogą zostać przekazane przez Podmiot Przechowujący do przechowywania Podmiotowi trzeciemu. W związku z powyższym PKO BP BM nie może zagwarantować, że zagraniczne instrumenty finansowe Klientów zostaną zarejestrowane odrębnie od aktywów Podmiotu trzeciego i innych Klientów Podmiotu trzeciego.

PKO BP BM, zwraca uwagę, że w krajach, w których Podmiot przechowujący świadczy swoje usługi na rzecz PKO BP BM, obowiązują odmienne zasady dotyczące środków należnych lub gwarantowanych Klientom Podmiotu przechowującego lub Podmiotu trzeciego niż zasady określone w prawie krajowym. PKO BP BM niniejszym informuje Klientów o ryzykach związanych z takim sposobem przechowywania zagranicznych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych:

- w przypadku ogłoszenia upadłości Podmiotu przechowującego lub Podmiotu trzeciego, zagraniczne instrumenty finansowe oraz środki pieniężne mogą nie zostać wydzielone z masy upadłościowej Podmiotu przechowującego lub Podmiotu trzeciego i tym samym mogą nie podlegać ochronie przed wierzycielami Podmiotu przechowującego lub Podmiotu trzeciego,
- w przypadku ogłoszenia upadłości Podmiotu przechowującego lub Podmiotu trzeciego, wartość środków gwarantowanych poszczególnym Klientom PKO BP BM może być ograniczona do proporcjonalnego udziału wartości zagranicznych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych należących do poszczególnych Klientów w wartości wszystkich zagranicznych instrumentów finansowych oraz środków pieniężnych zarejestrowanych na danym rachunku zbiorczym

Sprzedaż krzyżowa

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (ustawą o obrocie instrumentami finansowymi dalej: ustawa oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych) przez sprzedaż krzyżową rozumie się sprzedaż łączoną lub sprzedaż wiązaną. Pierwsza (sprzedaż łączona) dotyczy sytuacji, gdy usługa maklerska ma być świadczona w ramach jednej umowy łącznie z inną usługą lub zawarcie jednej umowy o świadczenie usług jest zależne od zawarcia drugiej umowy o świadczenie usług. W obu przypadkach Klient ma możliwość zawarcia odrębnej umowy dotyczącej każdej z tych usług.

Natomiast drugi rodzaj sprzedaży krzyżowej (sprzedaż wiązana) dotyczy sytuacji, gdy usługa maklerska ma być świadczona w ramach jednej umowy łącznie z inną usługą lub zawarcie jednej umowy jest zależne od zawarcia drugiej umowy i Klient nie ma możliwości zawarcia odrębnej umowy na poszczególne usługi, inaczej mówiąc co najmniej jedna z tych usług nie może być świadczona przez firmę inwestycyjną na podstawie odrębnej umowy.

PKO BP BM informuje Klientów o warunkach umowy lub umów zawieranych w ramach sprzedaży krzyżowej, biorąc pod uwagę ich specyfikę. W przypadku, gdy świadczenie usługi maklerskiej jest możliwe na podstawie jednej z umów, albo na podstawie odrębnej umowy PKO BP BM informuje o tym Klienta, celem umożliwienia mu podjęcia świadomej decyzji co do wyboru umowy, na podstawie której usługa maklerska będzie świadczona, a także zrozumienia charakteru i ryzyka wynikającego ze sprzedaży krzyżowej.

PKO BP BM mając na uwadze dobro Klienta oraz specyfikę sprzedaży krzyżowej, udostępni poniżej informacje dotyczące świadczonych usług.

Wykaz usług maklerskich świadczonych przez PKO BP BM w ramach sprzedaży wiązanej

W ramach sprzedaży wiązanej w przypadku PKO BP BM świadczone są następujące usługi maklerskie:

- 1) usługa przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych (art. 69 ust. 2 pkt 1 ustawy o obrocie),
- 2) usługa wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek Klienta (art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy o obrocie),
- 3) usługa doradztwa inwestycyjnego (art. 69 ust. 2 pkt 5 ustawy o obrocie),
- 4) usługa przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzeniu rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów i rachunków zbiorczych, oraz prowadzeniu rachunków pieniężnych (art. 69 ust. 4 pkt 1 ustawy o obrocie),
- 5) usługa sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych (art. 69 ust. 4 pkt 6 ustawy o obrocie).

Powyższe usługi maklerskie są świadczone na podstawie następujących umów:

- Umowa o świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego

W ramach tej umowy świadczone są usługi opisane w pkt. 1, 2 i 4 powyżej. Klienci dla których dedykowany jest ten wzorzec umowny nie mogą zawrzeć umowy wyłącznie na usługę wykonywania zleceń lub wyłącznie na usługę przechowywania instrumentów finansowych lub umowę na dwie spośród trzech usług, które są dostępne w ramach tej umowy.

- Umowa o świadczenie usługi doradztwa inwestycyjnego przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego

Zawarcie powyższej umowy (usługa wskazana w pkt. 3 powyżej) jest uwarunkowane zawarciem z Klientem umowy o świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego lub umowy o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego i świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego (Konto SUPER IKE).

- Umowa o udostępnianie materiałów analitycznych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego

Zawarcie powyższej umowy (usługa wskazana w pkt. 5 powyżej) jest zależne od zawarcia z Klientem umowy o świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego lub umowy o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego i świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego (Konto SUPER IKE).

- Umowa o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego i świadczenie usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego (Konto SUPER IKE)

W ramach tej umowy świadczone są usługi opisane w pkt. 1, 2 i 4 powyżej. Klient nie może zawrzeć wyłącznie umowy na wykonywanie zleceń lub umowy przechowywania instrumentów finansowych. Klient ma wprawdzie możliwość zawarcia umowy o przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych do innego podmiotu w celu ich wykonania (dalej: usługa ppz), ale ta umowa nie jest tożsama z usługą ppz w ramach Super IKE. Istotą umowy o Super IKE jest to, że nabywane instrumenty finansowe są zapisywane na rachunku prowadzonym na podstawie ustawy o IKE i generują one szereg przywilejów i ograniczeń dla posiadaczy np. na gruncie przepisów prawa podatkowego czy dotyczące wypłaty w ratach.

- Umowa o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego IKE Obligacje

W ramach tej umowy świadczone są usługi opisane w pkt. 1 i 4 powyżej. Nie ma możliwości zawarcia umów o świadczenie każdej poszczególnej usługi, przy jednoczesnym zachowaniu charakteru indywidualnego konta emerytalnego.

Ryzyko i koszty

W związku z zawarciem, wykonaniem lub rozwiązaniem powyższych umów Klient nie jest obciążany żadnymi dodatkowymi kosztami, innymi niż określone w Taryfie Opłat i Prowizji podbieranych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego. Ryzyko wynikające ze sprzedaży wiązanej tych usług nie ulega zmianie w stosunku do przypadku, gdyby każda z tych usług była świadczona osobno. Więcej na temat ryzyka związanego z poszczególnymi instrumentami finansowymi będącymi w ofercie PKO BP BM można znaleźć w załączniku nr 7 do niniejszej Broszury.

Wykaz usług maklerskich świadczonych przez PKO BP BM w ramach sprzedaży łączonej.

W ramach sprzedaży łączonej w przypadku PKO BP BM świadczone są następujące usługi maklerskie:

- 1) usługa nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych (art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy o obrocie),
- 2) usługa sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych (art. 69 ust. 4 pkt 6 ustawy o obrocie).

Klient ma możliwość zawarcia Umowy o sporządzanie materiałów analitycznych na indywidualne zamówienie Klienta przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego, w ramach której może wybrać jeden z czterech z dostępnych pakietów, z których dwa oprócz usługi opisanej w punkcie 2 zawierają usługę wskazaną w punkcie 1.

Koszty

W przypadku zawarcia przez Klienta umowy o świadczenie usług opisanych w pkt 1 i 2 w ramach sprzedaży łączonej koszt poszczególnych usług to 60 000 złotych rocznie za usługę opisaną w pkt 2 i 15 000 złotych rocznie za usługę opisaną w pkt 1 czyli razem 75 000 złotych rocznie.

Natomiast w sytuacji zawarcia przez Klienta niezależnie umowy o usługę opisaną w pkt 1 jej roczny koszt to średnio 24 000 złotych, przy czym cena za usługę jest indywidualnie ustalana z potencjalnym Klientem i zależy od takich czynników jak m.in. wielkość spółki, płynność instrumentów finansowych, jak i wielkość obrotu danym instrumentem finansowym. Natomiast roczny koszt usługi opisanej w pkt 2 (przyjmując taki sam zakres tej usługi jak gdyby była ona świadczona łącznie z usługą opisaną w pkt 1 to 60 000 złotych rocznie.

Ryzyko

Ryzyko wynikające ze sprzedaży łączonej tych usług nie ulega zmianie w stosunku do przypadku, gdyby każda z tych usług była świadczona odrębnie.

Zasady klasyfikacji Klientów oraz przeprowadzania oceny odpowiedności

PKO BP BM przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich w ramach przeprowadzania procesu klasyfikacji nadaje Klientowi jedną z trzech kategorii różnicowanych pod względem poziomu ochrony inwestycyjnej: klient detaliczny (o najwyższym poziomie ochrony), klient profesjonalny (o średnim poziomie ochrony), lub uprawniony kontrahent (o najniższym poziomie ochrony). Następnie PKO BP BM przeprowadza ocenę odpowiedności. Opis zasad klasyfikacji Klientów oraz przeprowadzania oceny odpowiedności w PKO BP BM zawiera załącznik nr 1 do niniejszej Broszury.

Zakres przekazywanych informacji i ochrony przysługującej poszczególnym kategoriom Klientów

PKO BP BM świadcząc usługi maklerskie, przekazuje Klientom informacje i obejmuje ich ochroną w zależności od nadanej kategorii Klienta. Zakres przekazywanych informacji i ochrony przysługującej poszczególnym kategoriom Klientów został określony w Załączniku nr 2 do niniejszej Broszury.

Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta

W PKO BP BM zostały określone szczegółowe zasady realizacji zleceń Klientów. Opis polityki wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w PKO BP BM zawiera załącznik nr 3 do niniejszej Broszury.

Zasady zarządzania konfliktami interesów

PKO BP BM zarządza konfliktami interesów zgodnie z zasadami, których opis zawiera załącznik nr 4 do niniejszej Broszury.

Zasady przyjmowania lub przekazywania świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych

Opis zasad przyjmowania lub przekazywania świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych w PKO BP BM zawiera załącznik nr 5 do niniejszej Broszury.

Informacja o opłatach i kosztach ponoszonych przez Klientów PKO BP BM

Ogólne informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez Klientów PKO BP BM zawiera załącznik nr 6 do niniejszej Broszury.

Instrumenty finansowe będące w ofercie PKO BP BM (ogólny opis istoty i ryzyk)

Katalog instrumentów finansowych będących w ofercie PKO BP BM, zawierający charakterystykę tych instrumentów finansowych oraz związanego z nimi ryzyka inwestycyjnego, zawiera załącznik nr 7 do niniejszej Broszury.

Załącznik nr 1

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich
Zasady klasyfikacji Klientów oraz przeprowadzania oceny odpowiedniości w PKO BP BM (opis)

Proces klasyfikacji Klienta

1. Celem klasyfikacji jest określenie zakresu ochrony inwestycyjnej, który przysługuje Klientowi w zakresie świadczonych mu usług maklerskich.
2. Klienci są klasyfikowani w ramach kategorii:
 - Klient detaliczny,
 - Klient profesjonalny,
 - Uprawniony kontrahent.
3. Klientem detalicznym jest podmiot niebędący klientem profesjonalnym ani uprawnionym kontrahentem, na którego rzecz jest lub ma być świadczona co najmniej jedna z usług maklerskich:
 - a) Klient indywidualny (osoba fizyczna, na której rzecz jest lub ma być świadczona usługa maklerska),
 - b) Klient instytucjonalny niebędący klientem profesjonalnym, ani uprawnionym kontrahentem:
 - jednostka administracji rządowej i samorządowej,
 - mały i średni przedsiębiorca, który nie spełnia warunków uznania za duże przedsiębiorstwo, o którym mowa w pkt. 4 lit. d).
4. Klientem profesjonalnym jest Klient posiadający wiedzę i doświadczenie pozwalające na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych i właściwą ocenę ryzyka związanego z tymi decyzjami:
 - a) instytucja finansowa:
 - bank,
 - firma inwestycyjna,
 - zakład ubezpieczeń,
 - fundusz inwestycyjny, alternatywna spółka inwestycyjna, towarzystwo funduszy inwestycyjnych lub zarządzający ASI w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi
 - fundusz emerytalny lub towarzystwo emerytalne w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych
 - towarowy dom maklerski,
 - podmiot zawierający w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, na własny rachunek transakcje na rynkach kontraktów terminowych, opcji lub innych instrumentów pochodnych albo na rynkach pieniężnych wyłącznie w celu zabezpieczenia pozycji zajętych na tych rynkach, lub działający w tym celu na rachunek innych członków takich rynków, o ile odpowiedzialność za wykonanie zobowiązań wynikających z tych transakcji ponoszą uczestnicy rozliczający tych rynków,
 - inna niż wskazane powyżej instytucja finansowa,
 - inwestor instytucjonalny prowadzący regulowaną działalność na rynku finansowym,
 - podmiot prowadzący poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej działalność równoważną do działalności prowadzonej przez wyżej wymienione podmioty,
 - b) instytucja publiczna:
 - organ publiczny, który zarządza długiem publicznym,
 - bank centralny,
 - Bank Światowy,
 - Międzynarodowy Fundusz Walutowy,
 - Europejski Bank Centralny,
 - Europejski Bank Inwestycyjny
 - inna organizacja międzynarodowa pełniąca podobne funkcje.
 - c) inny inwestor instytucjonalny, którego głównym przedmiotem działalności jest inwestowanie w instrumenty finansowe, w tym podmiot zajmujący się sekurytyzacją aktywów lub zawieraniem innego rodzaju transakcji finansowych,
 - d) przedsiębiorca, który spełnia co najmniej dwa z poniższych wymogów:
 - suma bilansowa przedsiębiorcy wynosi co najmniej 20 mln euro,
 - osiągnięta przez przedsiębiorcę wartość przychodów ze sprzedaży wynosi co najmniej 40 mln euro,
 - kapitał własny lub fundusz własny przedsiębiorcy wynosi co najmniej 2 mln euro, z zastrzeżeniem, że równowartość kwot wskazanych w euro oblicza się przy zastosowaniu średniego kursu euro ustalonego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia przez danego przedsiębiorcę sprawozdania finansowego.
5. Uprawnionym kontrahentem jest podmiot, o którym mowa w pkt. 4, z którym Bank na podstawie umowy handlowej zawiera transakcje lub pośredniczy w ich zawieraniu w ramach świadczenia usługi:
 - przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
 - wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie,
 - nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na rachunek własny.
6. W celu objęcia Klienta szerszym zakresem ochrony inwestycyjnej, PKO BP BM może nadać Klientowi kategorię niższą niż określona w pkt. 4-5.
7. Kategoria Klienta detalicznego, o którym mowa w pkt. 3 nie podlega zmianie.
8. Kategoria Klienta profesjonalnego lub uprawnionego kontrahenta, o którym mowa w pkt. 4 może zostać zmieniona na niższą:
 - w celu zapewnienia szerszego zakresu ochrony inwestycyjnej,
 - z powodu zmiany profilu działalności Klienta.
9. Kategoria Klienta detalicznego lub Klienta profesjonalnego nadana na podstawie pkt. 8 może zostać zmieniona na wyższą: z inicjatywy Klienta, który spełnia wymogi ustawowe do otrzymania wnioskowanej kategorii i akceptuje węższy zakres ochrony inwestycyjnej.
10. PKO BP BM mając na względzie zapewnienie Klientowi wysokiego poziomu bezpieczeństwa i ochrony działalności inwestycyjnej, może odmówić zmiany kategorii nadanej Klientowi na kategorię z niższym poziomem ochrony inwestycyjnej.
11. PKO BP BM może zmienić kategorię Klienta na kategorię (z wyższym poziomem ochrony) z własnej inicjatywy, jeśli wejdzie w posiadanie informacji, że Klient przestał spełniać warunki pozwalające na traktowanie go jak klienta profesjonalnego. Informacja o zmianie kategorii jest przekazywana Klientowi.
12. Ostateczną decyzję o kategorii Klienta podejmuje PKO BP BM.
13. W przypadku świadczenia niektórych usług maklerskich przez PKO BP BM, dopuszczalne jest nadanie kategorii na potrzeby świadczenia danej usługi niezależnie od kategorii nadanej na potrzeby pozostałych usług maklerskich.

Ocena odpowiedniości i ustalenie grup docelowych

1. Celem oceny odpowiedniości jest ustalenie, czy usługa maklerska i instrument finansowy spełnia cele i potrzeby Klienta, w tym zakresie jego tolerancji ryzyka oraz czy Klient może ponieść finansowo wszelkie ryzyko odpowiadające jego celom i potrzebom, a także posiada wiedzę i doświadczenie inwestycyjne konieczne do zrozumienia ryzyka związanego ze świadczoną usługą maklerską lub instrumentem finansowym będącym jej przedmiotem.
2. Ocena odpowiedniości opiera się:
 - 1) w zakresie doradztwa inwestycyjnego – na informacjach o:
 - a) sytuacji finansowej Klienta m.in.:
 - źródeł i wysokości stałych dochodów,
 - posiadanych aktywach, w tym aktywach płynnych, inwestycjach, nieruchomościach i stałych zobowiązaniach finansowych,
 - b) celach inwestycyjnych i profilu ryzyka Klienta m.in.:
 - preferowanym poziomie ryzyka,
 - potrzebach,
 - okresie inwestycji,
 - c) preferencjach Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju, wiedzy i doświadczeniu inwestycyjnym Klienta m.in.:
 - wykształceniu,
 - wykonywanym obecnie lub poprzednio zawodzie,
 - znajomości usług inwestycyjnych i instrumentów finansowych,
 - charakterze, wielkości i częstotliwości dokonywania transakcji instrumentami finansowymi oraz okresu, w którym były dokonywane,
 - 2) w zakresie pozostałych usług maklerskich i instrumentów finansowych – na informacjach, o których mowa w pkt. 2 lit. 1c.
3. Jeżeli na podstawie informacji otrzymanych od Klienta PKO BP BM oceni, że usługa lub Instrument finansowy będący przedmiotem usługi jest nieodpowiedni dla Klienta, informuje o tym Klienta w formie pisemnej albo za pomocą Elektronicznych kanałów dostępu.
4. Informacje, o których mowa w pkt 2 PKO BP BM wykorzystuje do określenia profilu ryzyka Klienta.
5. PKO BP BM wymaga od Klienta cyklicznej aktualizacji informacji wskazanych w pkt 2.
6. W przypadku świadczenia usługi oferowania instrumentów finansowych oraz świadczenia usługi w wykonaniu zawartych umów o gwarancję emisji lub zawieraniu i wykonywaniu innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe, PKO BP BM może przeprowadzić ocenę odpowiedniości tylko w zakresie wiedzy i doświadczenia Klienta.
7. W przypadku świadczenia usługi nabywania i zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek, wymiany walutowej, w przypadku gdy jest to związane z działalnością maklerską, przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzenia rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów oraz prowadzenia rachunków pieniężnych, sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych, doradztwa dla przedsiębiorstw w zakresie struktury kapitałowej, strategii przedsiębiorstwa lub innych zagadnień związanych z taką strukturą lub strategią, doradztwa i innych usług w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw nie przeprowadza się oceny odpowiedniości.
8. Przyjmuje się, że usługi maklerskie i instrumenty finansowe oferowane klientom profesjonalnym i uprawnionym kontrahentom są odpowiednie do ich wiedzy i doświadczenia inwestycyjnego oraz mogą oni ponieść finansowo wszelkie ryzyko odpowiadające ich celom i potrzebom.
9. PKO BP BM nie rekomenduje, nie oferuje lub nie proponuje w inny sposób nabycia lub objęcia instrumentu finansowego Klientom, którzy nie należą do grupy docelowej tego instrumentu finansowego.
10. Ocena zgodności dokonywana na potrzeby rekomendowania, oferowania lub proponowania w inny sposób nabycia lub objęcia instrumentu finansowego opiera się w szczególności na informacjach, o których mowa w pkt. 2.
11. PKO BP BM ma prawo ustalać negatywną grupę docelową, czyli grupy klientów, których potrzebom, cechom i celom dany instrument finansowy nie odpowiada.
12. Jeżeli instrument finansowy miałby być rekomendowany, oferowany lub proponowany Klientom wspólnie, przyjmuje się, że potencjalna transakcja jest zgodna z grupą docelową, jeżeli każdy Klient indywidualnie jest w grupie docelowej tego instrumentu finansowego.
13. Klient może nabyć lub objąć instrument finansowy niezgodnie z grupą docelową z własnej inicjatywy, po zaakceptowaniu ryzyka związanego z taką transakcją.
14. Jeżeli świadczona Klientowi usługa doradztwa inwestycyjnego została po zawarciu umowy oceniona jako nieodpowiednia, Bank powstrzymuje się od udzielania rekomendacji.
15. Ocena odpowiedniości transakcji rekomendowanej w ramach doradztwa inwestycyjnego powinna wyjaśniać, w jaki sposób rekomendowana transakcja jest odpowiednia dla Klienta.

Załącznik nr 2

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich
Zakres przekazywanych informacji i ochrony przysługującej poszczególnym kategoriom Klientów w PKO BP BM

Zakres ochrony	Klient detaliczny	Klient profesjonalny	Uprawniony kontrahent
Bank i świadczone usługi inwestycyjne			
Przekazanie „Broszury informacyjnej” zawierającej informacje dotyczące: 1. Biura maklerskiego, 2. świadczonych usług maklerskich, 3. oferowanych instrumentach finansowych, w tym ogólny opis charakteru i ryzyka tych instrumentów finansowych, 4. zasad klasyfikacji klientów, nadanej kategorii i zasad jej zmiany oraz zakresu ochrony przysługującej poszczególnym kategoriom klientów, 5. zasad przeprowadzania oceny odpowiedniości usług inwestycyjnych i instrumentów finansowych do osobistej sytuacji klienta, 6. ogólnego opisu polityki przeciwdziałania konfliktom interesów, 7. polityki wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie klienta, 8. zasad przyjmowania i przekazywania zacheł	●	●	●
Przekazanie umów, regulaminów i innych postanowień dotyczących świadczonych usług maklerskich.	●	●	●
Konflikt interesów			
Ujawnienie powstałych konfliktów interesów.	●	●	●
Przekazanie informacji szczegółowych dotyczących polityki przeciwdziałania konfliktom interesów i działań podejmowanych w celu ograniczenia ryzyka szkody dla interesów klienta (na życzenie klienta lub przed dokonaniem transakcji).	●	●	●
Ocena odpowiedności			
Ocenienie odpowiedności usług maklerskich i instrumentów finansowych do osobistej sytuacji klienta i ewentualne ostrzeżenie klienta o nieodpowiedności lub niemożności dokonania oceny wskutek nieprzekazania niezbędnych informacji.	●	● ¹	● ¹
Doradztwo inwestycyjne²			
Przekazanie informacji dotyczących zależnego lub niezależnego charakteru i zakresu doradztwa inwestycyjnego.	●		
Przekazanie uzasadnienia, w jaki sposób rekomendacja jest odpowiednia dla klienta.	●		
Przekazanie informacji dotyczących częstotliwości, zakresu i sposobu przekazywania oceny odpowiedności – jeżeli biura maklerskie dokonuje okresowej oceny odpowiedności na potrzeby doradztwa inwestycyjnego.	●		
Przekazanie kwartalnego sprawozdania z udzielonych Rekomendacji.	●		
Koszty, opłaty i świadczenia niepieniężne (zachęty)			
Przekazanie informacji o kosztach i opłatach powiązanych z tytułu świadczonych usług maklerskich oraz ich wpływie na stopę zwrotu z inwestycji: 1. przed zawarciem umowy (ex ante), 2. rocznie, po realizacji zlecenia lub zawarciu transakcji (ex post).	●	● ³	● ³
Przekazanie rocznej informacji o otrzymywanych i przekazywanych zachętach.	●	● ³	● ³
Sprawozdawczość wobec klienta			
Przekazanie informacji dotyczących charakteru, częstotliwości i terminów sprawozdań z wykonania usług maklerskich, które mają być świadczone na rzecz klienta.	●	●	●
Przekazanie ogólnego opisu działań podejmowanych dla zapewnienia ochrony przechowywanych instrumentów finansowych i środków pieniężnych klienta, w tym skrócone informacje o wszelkich systemach rekompensat lub gwarancji – jeżeli Biuro maklerskie przechowuje instrumenty finansowe lub środki pieniężne klienta.	●	●	●
Potwierdzenie zawarcia transakcji.	●	●	●
Przekazanie informacji o sposobie, w jaki transakcja została zrealizowana zgodnie z najlepiej pojętym interesem klienta (na życzenie).	●	●	
Przekazanie najważniejszych informacji dotyczących wykonania zlecenia oraz powiadomienie potwierdzające wykonanie zlecenia.	●	●	● ³
Przekazanie sprawozdania dotyczącego świadczenia usługi sporządzania analiz inwestycyjnych, finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych.	●	●	●
Przechowywanie i rejestrowanie aktywów Klientów			
Przekazanie skróconego opisu postępowania w celu zapewnienia ochrony przechowywanych instrumentów finansowych, w tym o wszelkich systemach rekompensat i gwarancji depozytowych - jeżeli Biuro maklerskie przechowuje instrumenty finansowe klientów.	●	●	●
Przekazanie kwartalnego zestawienia instrumentów finansowych – jeżeli Biuro maklerskie przechowuje instrumenty finansowe klientów.	●	●	●
Przekazanie informacji dotyczących przechowywania instrumentów finansowych i środków pieniężnych klienta przez osoby trzecie, istnieniu i warunkach wszelkich zabezpieczeń oraz stosowaniu prawa obcego.	●	● ³	● ³
Przekazanie na życzenie Klienta informacji dotyczących stanu realizacji zlecenia.	●	●	● ³
Przekazanie sprawozdania dotyczącego świadczenia usługi przyjęcia i przekazania zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych.	●	●	●
Przekazanie sprawozdania dotyczącego świadczenia usługi sporządzania analiz inwestycyjnych, finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych.	●	●	●

1 w oparciu o domniemanie, że klient profesjonalny i uprawniony kontrahent są w stanie ponieść finansowo wszelkie ryzyko odpowiadające ich celom i potrzebom oraz posiadają konieczną wiedzę i doświadczenie inwestycyjne, przyjmuje się, że oferowane im usługi inwestycyjne i instrumenty finansowe są dla nich odpowiednie,

2 usługa nie jest oferowana uprawnionym kontrahentom,

3 zakres przekazywanych informacji może ulec ograniczeniu w drodze uzgodnień umownych z klientem

Przekazanie informacji o zmniejszeniu się wartości początkowej każdego instrumentu o 10 %, a następnie o wielokrotności 10 % w przypadku prowadzenia rachunku który obejmuje pozycje w instrumentach finansowych obciążonych wysokim ryzykiem lub transakcje na zobowiązaniach warunkowych.	●		
Inne obowiązki			
Stosowanie zasad dotyczących prawidłowego informowania klientów, w tym informacji handlowych i promocyjno-reklamowych.	●	●	
Przekazanie informacji dotyczących przyjmowania i rozpatrywania reklamacji oraz alternatywnych sposobów rozwiązywania sporów (na żądanie klienta lub przy przyjęciu reklamacji).	●	●	●
Przekazanie informacji dotyczących zasad nagrywania rozmów i rejestrowania korespondencji.	●	●	●

Załącznik nr 3

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich, gdzie stosuje zasady działania w najlepiej pojętym interesie klienta w celu uzyskania dla niego możliwie najlepszych wyników.

Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w PKO BP BM (opis)

I. Postanowienia ogólne

1. Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w PKO BP BM określa szczegółowe zasady realizacji zleceń Klientów.
2. Użyte w Polityce określenia i skróty zostały zdefiniowane w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego*.
3. Wprowadzenie Polityki ma na celu realizację wymogów wynikających z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (dalej: ustawa).
4. Polityka ma zastosowanie do świadczonych na rzecz Klienta detalicznego oraz Klienta profesjonalnego usług maklerskich polegających na wykonywaniu zleceń oraz przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń.
5. PKO BP BM, realizując zlecenia Klientów, podejmuje wszelkie uzasadnione działania mające na celu uzyskanie możliwie najlepszych wyników, uwzględniając następujące kryteria wymienione według ich istotności (w stosunku do wszystkich systemów wykonania zleceń):
 - a) cena instrumentu finansowego,
 - b) koszty związane z wykonaniem zlecenia,
 - c) czas zawarcia transakcji,
 - d) prawdopodobieństwo wykonania zlecenia oraz jej rozliczenia,
 - e) wielkość zlecenia i jego charakter,
 - f) inne aspekty mające istotny wpływ na wykonanie zlecenia.
6. W przypadku zleceń składanych przez Klienta detalicznego, możliwie najlepszy wynik określa się w ujęciu ogólnym, z uwzględnieniem ceny instrumentu finansowego oraz kosztów związanych z wykonaniem zlecenia, obejmujących wydatki, jakie Klient poniósłby w związku z wykonaniem zlecenia, w szczególności opłaty transakcyjne, opłaty z tytułu rozliczenia i rozrachunku transakcji, oraz koszty ponoszone na rzecz podmiotów trzecich uczestniczących w wykonaniu zlecenia.
7. PKO BP BM, ustalając istotność kryteriów, o których mowa w pkt. 5, bierze pod uwagę w szczególności:
 - a) kategorię Klienta,
 - b) specyfikę zlecenia,
 - c) cechy instrumentu finansowego będącego przedmiotem zlecenia,
 - d) rodzaj i specyfikę możliwych systemów wykonania zlecenia.
8. PKO BP BM realizuje zlecenia Klientów w systemach wykonywania zleceń, przez które należy rozumieć:
 - 1) w odniesieniu do usługi wykonywania zleceń:
 - a) rynek regulowany,
 - b) alternatywny system obrotu,
 - c) firmę inwestycyjną lub zagraniczną firmę inwestycyjną wykonującą zlecenia w sposób określony w art. 73 ust. 2 ustawy,
 - d) firmę inwestycyjną lub zagraniczną firmę inwestycyjną realizującą zadania związane z organizacją rynku regulowanego lub zapewniającą płynność instrumentów finansowych,
 - e) podmiot prowadzący na terytorium państwa, które nie jest państwem członkowskim, działalność wskazaną w lit. a-d,
 - f) bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 ustawy, działający na rachunek własny, gdy przedmiotem tych czynności są papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski, lub zapewniający płynność instrumentów finansowych,
 - 2) w odniesieniu do usługi przyjmowania i przekazywania zleceń – podmiot wykonujący zlecenie przekazane przez PKO BP BM.
9. PKO BP BM realizuje zlecenia Klientów w systemach wykonania zleceń, które uznaje za miejsca w sposób stały umożliwiające uzyskanie najlepszego wyniku dla Klienta. Dla poszczególnych kategorii instrumentów finansowych są to:
 - 1) dla akcji: - rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., alternatywny system obrotu New Connect prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zagraniczne systemy wykonywania zleceń na których PKO BP BM wykonuje zlecenia, podane do wiadomości Klientów,
 - 2) dla obligacji: rynek regulowany oraz alternatywny system obrotu prowadzone przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. rynek regulowany i alternatywny system obrotu prowadzone przez, BondSpot S.A. oraz zagraniczne systemy wykonywania zleceń w których PKO BP BM wykonuje zlecenia, podane do wiadomości Klientów,
 - 3) dla instrumentów pochodnych: rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
 - 4) dla tytułów uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania: rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. – dla instrumentów dopuszczonych do obrotu zorganizowanego oraz towarzystwa funduszy inwestycyjnych zarządzające danym funduszem, agent transferowy prowadzący obsługę funduszu – dla jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
 - 5) dla instrumentów będących przedmiotem oferty publicznej lub pierwszej oferty - emitenci instrumentów finansowych lub podmioty wyznaczone do wykonywania zleceń w związku z ofertami tych emitentów – w zakresie instrumentów finansowych danego emitenta, w oferowaniu których PKO BP BM pośredniczy.
10. PKO BP BM wykonuje zlecenia Klienta, zawierając transakcje na rachunek Klienta w systemie wykonywania zleceń, na którym działa bezpośrednio. Zlecenia Klienta na rynki regulowane, na których PKO BP BM nie działa bezpośrednio realizowane są za pośrednictwem zagranicznych brokerów, z którymi PKO BP BM ma zawarte odpowiednie umowy.

II. Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta detalicznego i Klienta profesjonalnego w zakresie zleceń wykonywanych w systemach obrotu instrumentami finansowymi w Polsce

11. W przypadku instrumentów finansowych notowanych w jednym systemie wykonania zleceń, PKO BP BM wykonuje zlecenia Klientów na rynku regulowanym, na którym dany instrument finansowy jest notowany.
12. W przypadku instrumentów finansowych notowanych na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i jednocześnie na rynku regulowanym prowadzonym przez BondSpot S.A. lub w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i jednocześnie na rynku regulowanym prowadzonym przez BondSpot S.A., PKO BP BM realizuje zlecenia Klienta w systemie wykonywania zleceń, który w ujęciu ogólnym zapewni dla klienta najlepszą cenę (z uwzględnieniem ponoszonych kosztów) i najszybszy czas realizacji zlecenia przy uwzględnieniu jego wielkości, o ile klient w zleceniu nie wskaże wyrażnie systemu, w którym zlecenie ma zostać wykonane.

III. Polityka działania w najlepiej pojętym interesie Klienta detalicznego i Klienta profesjonalnego w zakresie przyjmowania i przekazywania zleceń

13. PKO BP BM przekazuje zlecenia Klientów dotyczące jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych i innych tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania do towarzystw funduszy inwestycyjnych podanych do wiadomości Klientów.
14. PKO BP BM przekazuje zlecenia Klientów dotyczące nabycia nowej emisji danych instrumentów finansowych, w szczególności akcji lub obligacji do emitenta danych instrumentów finansowych bądź tak jak w przypadku obligacji Skarbu Państwa a nie dochodzi do przekazania zlecenia a wszystkie czynności związane z ich obsługą są dokonywane w PKO BP BM.
15. PKO BP BM przekazuje zlecenia Klientów dotyczące nabycia akcji istniejących w ramach pierwszej oferty publicznej do podmiotu sprzedającego dane instrumenty finansowe.

IV. Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta detalicznego i Klienta profesjonalnego w zakresie zleceń wykonywanych poza systemem obrotu instrumentami finansowymi.

16. PKO BP BM na podstawie zapisów *Regulaminu świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego* może realizować zlecenia poza systemem obrotu instrumentami finansowymi, po uprzednim uzyskaniu wyraźnej zgody Klienta na wykonanie jego zlecenia poza systemem obrotu instrumentami finansowymi.
17. PKO BP BM przed przyjęciem do realizacji zlecenia poza systemem obrotu instrumentami finansowymi, w ramach działania w najlepiej pojętym interesie Klienta:
 - 1) weryfikuje i przekazuje Klientowi:
 - a) cenę oraz dzienny wolumen obrotu dla danego instrumentu finansowego w systemie obrotu - o ile jest ona dostępna i pochodzi z systemów wykonywania zleceń obsługiwanych przez PKO BP BM,
 - b) kwotowania danego instrumentu finansowego podawane przez Systematycznego Internalizatora - o ile takie istnieje dla danego instrumentu finansowego i PKO BP BM posiada podpisaną stosowną umowę z Systematycznym Internalizatorem,
 - c) kwotowania danego instrumentu finansowego podawane przez brokerów zagranicznych, z którymi PKO BP BM posiada podpisaną stosowną umowę o ile zlecenie dotyczy instrumentów finansowych nie notowanych w Polsce.
 - 2) realizuje zlecenie Klienta poza systemem obrotu instrumentami finansowymi w następującej kolejności:
 - a) w ramach transakcji z Systematycznym Internalizatorem,
 - b) z brokerem, który zaproponował najlepszą cenę, o ile Klient nie wskazał w zleceniu konkretnego podmiotu, za pośrednictwem którego ma być zrealizowane zlecenie.
18. Jeżeli Klient nie określił warunków realizacji zlecenia, w tym w szczególności nie wskazał brokera za pośrednictwem którego ma być zrealizowane zlecenie dla instrumentu finansowego będącego przedmiotem transakcji, dla którego istnieje więcej niż jeden system wykonywania zlecenia, PKO BP BM:
 - 1) wybierając system wykonania zlecenia, bierze pod uwagę w pierwszej kolejności cenę instrumentu finansowego i koszty związane z realizacją zlecenia,
 - 2) uznaje pozostałe czynniki, o których mowa w pkt. 5, za ważniejsze niż cena i koszty, w przypadku gdy w ujęciu całościowym służą one osiągnięciu najkorzystniejszego wyniku.

V. Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta detalicznego w zakresie zleceń wykonywanych na Rynkach zagranicznych.

19. W przypadku instrumentów finansowych notowanych na Rynkach zagranicznych, PKO BP BM wykonuje zlecenia Klientów za pośrednictwem brokera KBC Securities oraz, w przypadku instrumentów dłużnych, za pośrednictwem innych brokerów zagranicznych, których lista jest podana do wiadomości Klienta.
20. Zlecenia na Rynkach Zagranicznych realizowane są zgodnie z polityką najlepszego wykonywania zleceń danego brokera.

VI. Polityka wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta profesjonalnego w zakresie zleceń wykonywanych na Rynkach zagranicznych.

21. W przypadku instrumentów finansowych notowanych w jednym systemie wykonywania zleceń, PKO BP BM wykonuje zlecenia Klientów w tym systemie, w którym dany instrument finansowy jest notowany.
22. Obowiązek uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta nie dotyczy sytuacji, w której Klient określi szczegółowe warunki, na jakich zlecenie ma zostać wykonane.
23. PKO BP BM realizuje zlecenia na rynkach zagranicznych za pośrednictwem brokerów, z którymi ma podpisane odpowiednie umowy według ich polityki najlepszego wykonywania zleceń.
24. Wybór brokera, do którego kierowane są zlecenia realizowane jest według następujących zasad:
 - 1) jeżeli PKO BP BM nie jest uczestnikiem danego systemu wykonywania zleceń, w pierwszej kolejności kieruje zlecenia do tego brokera, który jest bezpośrednim uczestnikiem danego systemu
 - 2) jeżeli więcej niż jeden broker jest bezpośrednim uczestnikiem danego systemu wykonywania zleceń lub żaden z brokerów nie jest bezpośrednim uczestnikiem danego systemu wykonywania zleceń PKO BP BM wybiera brokera, u którego prawdopodobieństwo wykonania i rozliczenia jest największe.
25. Oceniając prawdopodobieństwo, o którym mowa w pkt. 24 ppkt 2, PKO BP BM bierze pod uwagę następujące czynniki:
 - a) możliwa do osiągnięcia najkorzystniejsza cena,
 - b) koszty realizacji,
 - c) szybkość wykonania i rozliczenia zlecenia.

VII. Postanowienia końcowe

26. Przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich, PKO BP BM przekazuje Klientowi lub potencjalnemu Klientowi informacje dotyczące stosowanej Polityki wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta oraz powinien uzyskać zgodę Klienta na stosowanie wobec niego przyjętej przez PKO BP BM polityki wykonywania zleceń.
27. Treść Polityki jest dostępna także na stronie internetowej www.bm.pkobp.pl.
28. PKO BP BM informuje Klienta o istotnych zmianach Polityki, w terminie umożliwiającym Klientowi rozwiązanie umowy, przed dniem ich wejścia w życie.
29. PKO BP BM przekazuje informacje o istotnych zmianach polityki za pośrednictwem strony internetowej Klientom, którzy posiadają regularny dostęp do internetu i wyrazili jednoznaczną zgodę w tym zakresie.
30. PKO BP BM uznaje że Klient, który wskaże w umowie o świadczenie usług maklerskich adres poczty elektronicznej lub posiada dostęp do aplikacji internetowej PKO BP BM lub aplikacji Banku, posiada regularny dostęp do internetu.

31. PKO BP BM sporządza i publikuje na stronie internetowej roczny raport o jakości wykonanych zleceń i wykaz najlepszych systemów wykonania zleceń, do których PKO BP BM kieruje zlecenia.
32. PKO BP BM monitoruje skuteczność wdrożonych rozwiązań dotyczących wykonywania zleceń i działania w najlepiej pojętym interesie Klienta i stosowanej w tym zakresie polityki.

Załącznik nr 4

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich, gdzie PKO BP BM realizuje proces zapobiegania i zarządzania konfliktami interesów, zarówno poprzez unikanie sytuacji mogących grozić potencjalnym konfliktem, jak również poprzez podejmowane działań organizacyjnych i administracyjnych, które w sposób zinstytucjonalizowany zapobiegają powstawaniu konfliktu interesów. Jeżeli natomiast nie da się skutecznie wyeliminować ryzyka konfliktu interesów (wprowadzone rozwiązania organizacyjne i administracyjne nie są wystarczające dla zapewnienia z należytą pewnością, aby ryzyko szkody dla interesów klienta nie występowało), konieczne jest przekazanie odpowiedniej informacji Klientowi i powstrzymanie się od świadczenia usługi maklerskiej do czasu otrzymania wyraźnego oświadczenia Klienta o zamiarze kontynuacji lub rozwiązaniu umowy z PKO BP BM.

Zasady zarządzania konfliktami interesów w PKO BP BM (opis)

1. Konflikt interesów to okoliczności znane PKO BP BM, które mogą doprowadzić do powstania sprzeczności pomiędzy interesem:
 - 1) PKO BP BM a interesem Klienta,
 - 2) osoby zaangażowanej z PKO BP BM a interesem Klienta,
 - 3) kilku Klientów PKO BP BM.
2. PKO BP BM przeciwdziała występowaniu okoliczności uznawanych za konflikty interesów, by świadczyć usługi maklerskie w sposób uczciwy i rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu Klienta, a także jego preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju poprzez:
 - 1) identyfikowanie źródeł mogących powodować konflikty interesów,
 - 2) unikanie sytuacji mogących powodować konflikty interesów,
 - 3) zapobieganie sytuacjom mogącym powodować konflikty interesów.
3. PKO BP BM podejmuje następujące środki zaradcze, aby zapobiec wystąpieniu konfliktu interesów to jest m.in.:
 - 1) propagowanie, stosowanie i egzekwowanie od osób zaangażowanych z PKO BP BM przestrzegania, w szczególności Regulaminu zarządzania konfliktami interesów w zakresie działalności maklerskiej prowadzonej przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego oraz Kodeksu etyki PKO Banku Polskiego, określającego standardy etyczne prowadzenia przez Bank działalności biznesowej oraz postępowania pracowników Banku, w tym również pracowników PKO BP BM, w relacjach z Bankiem i jego Klientami oraz innych wymogów etycznych związanych z działalnością maklerską,
 - 2) opracowanie i wdrożenie odrębnych regulacji wewnętrznych określających kwestię przyjmowania i wręczania zachęt przez osoby zaangażowane z PKO BP BM oraz zasiadania w organach innych podmiotów przez osoby zaangażowane,
 - 3) ograniczenie zakresu osób posiadających dostęp do: informacji poufnych oraz informacji stanowiących tajemnicę zawodową, dotyczących Klientów PKO BP BM i prowadzonej przez nich działalności, w tym informacji o sytuacji finansowej, ekonomiczno-finansowej lub społeczno-finansowej klientów oraz realizowanych i planowanych przez nich przedsięwzięciach, jak również danych o zleceniach, dyspozycjach, stanach i obrotach na rachunkach klienta oraz o transakcjach realizowanych przez Klientów, a także do zasobów systemów informatycznych PKO BP BM (tzw. „chińskie mury”),
 - 4) analiza transakcji osobistych wykonywanych na rachunek własny osób zaangażowanych z PKO BP BM,
 - 5) zapewnienie aby regulacje dotyczące wynagrodzeń stosowane w PKO BP BM, nie zachęcały do zachowań, mogących skutkować powstaniem konfliktu interesów, a w szczególności by zapewniały niezależność pomiędzy wysokością wynagrodzenia osób zaangażowanych z PKO BP BM wykonujących określone czynności, od wynagrodzenia lub zysków osiągniętych przez osoby wykonujące czynności innego rodzaju, o ile taka sytuacja wpływałaby na powstanie konfliktu interesów,
 - 6) eliminacja lub ograniczenie równoczesnych bądź następujących po sobie przypadków uczestniczenia osoby zaangażowanej z PKO BP BM w usługi maklerskie w sytuacji, gdy takie uczestnictwo może negatywnie wpłynąć na możliwość właściwego zarządzania konfliktami interesów,
 - 7) zapewnienie rozdzielności organizacyjnej osób odpowiedzialnych za relacje z klientami zamierzającymi emitować papiery wartościowe i klientami zamierzającymi nabyć papiery wartościowe.
4. W przypadku zaistnienia konfliktu interesów PKO BP BM podejmuje wszelkie odpowiednie działania w celu wyeliminowania albo ograniczenia negatywnego wpływu tego konfliktu interesów na interes Klienta.
5. PKO BP BM informuje Klienta przed zawarciem i po zawarciu umowy o świadczenie usług maklerskich o istniejącym konflikcie interesów, w przypadku gdy nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie jego wpływu na interes Klienta. Ujawnienie jest środkiem ostatecznym i stosowanym jedynie w przypadku, gdy skuteczne rozwiązania podjęte przez PKO BP BM nie są wystarczające w celu zapewnienia z należytą starannością, że ryzyko szkody dla interesów Klienta nie wystąpiło.
6. W przypadku przekazania Klientowi informacji, o której mowa w pkt. 5, przed zawarciem umowy o świadczenie usług maklerskich do zawarcia umowy może dojść wyłącznie po potwierdzeniu przez Klienta:
 - 1) faktu otrzymania tej informacji oraz
 - 2) woli zawarcia z PKO BP BM umowy.
7. W przypadku przekazania Klientowi informacji, o której mowa w pkt. 5, po zawarciu umowy o świadczenie usług maklerskich, PKO BP BM powstrzymuje się od świadczenia usług maklerskich na rzecz Klienta do czasu otrzymania wyraźnego oświadczenia Klienta o kontynuacji lub rozwiązaniu umowy.
8. PKO BP BM na żądanie Klienta przekazuje szczegółowe informacje dotyczące stosowanych zasad zarządzania konfliktem interesów przy użyciu trwałego nośnika informacji lub za pośrednictwem strony internetowej PKO BP BM.

Załącznik nr 5

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich

Opis zasad przyjmowania lub przekazywania świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych w PKO BP BM (opis)

1. W związku ze świadczeniem usług maklerskich PKO BP BM nie przyjmuje i nie przekazuje żadnych świadczeń pieniężnych, w tym opłat i prowizji lub świadczeń niepieniężnych, z wyłączeniem:
 - 1) świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyjmowanych od Klienta albo przekazywanych Klientowi, lub przyjmowanych od osoby działającej w imieniu Klienta albo przekazywanych osobie działającej w imieniu Klienta; w szczególności standardowych opłat lub prowizji
 - 2) świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych przyjmowanych lub przekazywanych osobie trzeciej, które są niezbędne do wykonywania danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta, w szczególności:
 - a) kosztów z tytułu przechowywania instrumentów finansowych Klienta i środków pieniężnych powierzonych przez Klienta,
 - b) opłat pobieranych przez podmiot organizujący system obrotu instrumentami finansowymi oraz opłat za rozliczenie i rozrachunek,
 - c) opłat na rzecz organu nadzoru z tytułu nadzoru,
 - d) podatków, należności publicznoprawnych oraz innych opłat, których obowiązek zapłaty wynika z przepisów prawa,
 - e) opłat związanych z wymianą walutową,
 - 3) świadczeń pieniężnych i świadczeń niepieniężnych innych niż wskazane w pkt. 1) i 2), jeżeli:
 - a) są one przyjmowane albo przekazywane w celu poprawienia jakości usługi maklerskiej świadczonej przez PKO BP BM na rzecz Klienta,
 - b) ich przyjęcie lub przekazanie nie ma negatywnego wpływu na działanie przez PKO BP BM w sposób rzetelny i profesjonalny, zgodnie z zasadami uczciwego obrotu oraz zgodnie z najlepiej pojętymi interesami jej Klienta,
 - c) informacja o świadczeniach, w tym o ich istocie i wysokości, a w przypadku gdy wysokość takich świadczeń nie może zostać oszacowana, o sposobie ustalania ich wysokości, została przekazana Klientowi lub potencjalnemu Klientowi w sposób rzetelny, dokładny i zrozumiały przed rozpoczęciem świadczenia danej usługi maklerskiej, przy czym warunek ten uznaje się za spełniony również w przypadku przekazania Klientowi lub potencjalnemu Klientowi informacji sporządzonej w formie ujednoliconej.
2. Ogólne zasady dopuszczalności przyjęcia lub przekazania zachęty określają powszechnie obowiązujące przepisy prawa, w szczególności ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz banków powierniczych a także stanowiska i rekomendacje zewnętrznych organów nadzoru i kontroli.
3. PKO BP BM wdrożył stosowne procedury określające wewnętrzną politykę w zakresie przyjmowania i przekazywania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, by unikać sytuacji, w której PKO BP BM, oferując Klientowi produkt lub usługę maklerską, będzie stawił własny interes przed interesem Klienta.
4. Zgodnie z tymi procedurami przed planowanym zawarciem umowy, z której wynika przyjęcie lub przekazanie świadczenia pieniężnego lub świadczenia niepieniężnego, PKO BP BM dokonując oceny dla zachęt o charakterze:
 - 1) niepieniężnym, np. szkolenia organizowanego przez TFI dla pracowników PKO BP BM – bierze pod uwagę w szczególności:
 - a) wartość korzyści,
 - b) adekwatność korzyści w odniesieniu do rodzaju świadczonej usługi oraz stanowisk osób, które mają z niej skorzystać,
 - c) czy miejsce i sposób przekazania lub przyjęcia zachęty ma na celu poprawę jakości świadczonej usługi maklerskiej,
 - d) oczekiwaną przyszłą korzyść dla Klienta, w tym rodzaj i rozmiar tej korzyści,
 - 2) pieniężnym, np. PKO BP BM otrzymuje wynagrodzenie z tytułu czynności dodatkowych świadczonych na rzecz uczestników funduszy TFI, których jest dystrybutorem – bierze pod uwagę w szczególności:
 - a) potencjalny wpływ na sposób działania PKO BP BM ze szczególnym uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu Klienta,
 - b) oczekiwaną korzyść dla Klienta, w tym rodzaj i rozmiar tej korzyści,
 - c) istniejącą relację między PKO BP BM a podmiotem.
5. PKO BP BM świadczy usługi doradztwa inwestycyjnego w sposób zależny, co oznacza, że w związku ze świadczeniem usługi doradztwa inwestycyjnego PKO BP BM może przyjmować świadczenia pieniężne i niepieniężne od podmiotów trzecich, przy czym:
 - 1) świadczenia są przyjmowane albo przekazywane w celu poprawienia jakości świadczonej usługi doradztwa inwestycyjnego na rzecz Klientów,
 - 2) ich przyjęcie lub przekazanie nie ma negatywnego wpływu na przestrzeganie przez PKO BP BM obowiązku działania w sposób rzetelny i profesjonalny, zgodnie z zasadami uczciwego obrotu oraz zgodnie z najlepiej pojętymi interesami Klientów,
6. Informacja o świadczeniach, w tym o ich istocie i wysokości, a w przypadku gdy wysokość takich świadczeń nie może zostać oszacowana, o sposobie ustalania ich wysokości, została przekazana Klientowi lub potencjalnemu Klientowi w sposób rzetelny, dokładny i zrozumiały przed rozpoczęciem świadczenia danej usługi maklerskiej, przy czym warunek ten uznaje się za spełniony również w przypadku przekazania Klientowi lub potencjalnemu Klientowi informacji sporządzonej w formie ujednoliconej. PKO BP BM może również przyjmować drobne świadczenia niepieniężne wówczas, gdy mają postać:
 - 1) informacji lub dokumentów dotyczących instrumentu finansowego lub usługi maklerskiej, mających charakter ogólny albo zindywidualizowany, by odzwierciedlić sytuację indywidualnego Klienta;
 - 2) materiałów w formie pisemnej otrzymanych od osoby trzeciej, które emitent korporacyjny lub potencjalny emitent korporacyjny zamówił i opłacił w celu promowania nowej emisji tej spółki, lub w przypadku których osoba trzecia zawarła umowę z emitentem i jest przez niego opłacana, by na bieżąco produkować takie materiały, pod warunkiem że stosunek ten został wyraźnie ujawniony w materiałach oraz materiały zostają udostępnione w tym samym czasie wszystkim firmom inwestycyjnym pragnącym je otrzymać lub ogółowi społeczeństwa;
 - 3) uczestnictwa w konferencjach, seminariach i innych wydarzeniach szkoleniowych dotyczących korzyści, jakie może przynieść konkretny instrument finansowy lub konkretna usługa maklerska, oraz ich cech;
 - 4) wydatków reprezentacyjnych o rozsądnej drobnej wartości, takich jak jedzenie i napoje podczas spotkania biznesowego lub konferencji, seminarium lub innych wydarzeń szkoleniowych, o których mowa w pkt. 3; oraz
 - 5) innych drobnych korzyści niepieniężnych, które można uznać za mogące podnieść jakość usługi świadczonej na rzecz Klienta oraz, biorąc pod uwagę łączny poziom korzyści zapewnionych przez podmiot lub grupę podmiotów, które mają taką skalę lub taki charakter, że jest mało prawdopodobne, by mogły wpłynąć negatywnie na wypełnianie przez PKO BP BM obowiązku działania w najlepiej pojętym interesie Klienta.

PKO BP BM pobiera od Klientów opłaty i prowizje za świadczone usługi maklerskie na zasadach określonych w *Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego* oraz w *Taryfie opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego*. Opłaty i prowizje pobierane od Klientów mogą być wykorzystywane na pokrycie kosztów bieżących ponoszonych przez PKO BP BM w związku z prowadzoną działalnością maklerską, do których są zaliczane:

- a) opłaty i prowizje ponoszone na rzecz podmiotów: organizujących rynki regulowane (GPW S.A., BondSpot S.A.), przeprowadzających rozrachunek i rozliczenie (KDPW S.A. i KDPW_CCP S.A.), świadczących usługę raportowania (Repozytorium Transakcji prowadzone przez KDPW S.A. – dalej „KDPW_TR” i KDPW S.A. pełniące rolę ARM – dalej „ARM”),
- b) opłaty i prowizje ponoszone na rzecz podmiotów pośredniczących w wykonaniu zleceń na zagranicznych rynkach regulowanych oraz opłaty za obsługę rachunków zagranicznych instrumentów finansowych,
- c) koszty serwisów informacyjnych (PAP, Bloomberg itp.),
- d) koszty utrzymania i obsługi sieci teleinformatycznej (internet, telefonia stacjonarna i komórkowa, intranet),
- e) opłaty pocztowe,
- f) koszty obsługi prawnej,
- g) koszty marketingowe i promocyjne,
- h) koszty publikacji ogłoszeń w agencji informacyjnej i dzienniku o zasięgu ogólnopolskim,
- i) koszty funkcjonowania placówek sieci sprzedaży,
- j) koszty obsługi rachunków bankowych.

PKO BP BM nie jest beneficjentem pożytków z lokowania środków pieniężnych Klientów.

Opłaty ponoszone na rzecz GPW

PKO BP BM w związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń zbycia lub nabycia instrumentów finansowych zobowiązany jest do ponoszenia kosztów z tytułu opłat i prowizji związanych z uczestnictwem w rynku regulowanym organizowanym przez GPW:

- a) za dostęp do systemu informatycznego GPW – opłaty jednorazowe i kwartalne (zgodnie z pkt. 1 Załącznika nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- b) za korzystanie z systemu informatycznego GPW – opłaty kwartalne (zgodnie z pkt 2. Załącznika nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- c) opłaty operacyjne na rynku kasowym (zgodnie z pkt. 3 Załącznika nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- d) opłaty operacyjne na rynku terminowym (zgodnie z pkt. 4 Załącznika nr 1 do Regulaminu Giełdy),
- e) inne opłaty (zgodnie z pkt. 6 Załącznika nr 1 do Regulaminu Giełdy).

Najważniejsze opłaty operacyjne na rynku kasowym GPW wynoszą:

- 1) dla akcji, praw do akcji i ETF:
 - a) opłata stała: 0,15 zł od zlecenia,
 - b) opłata naliczana od wartości zlecenia:
 - do 100 tys. zł – 0,029%,
 - pomiędzy 100 tys. zł a 2 mln zł – 0,024%,
 - przekraczającej 2 mln zł – 0,010%,
 przy czym łączna opłata nie może przekroczyć 880 zł,
- 2) dla dłużnych instrumentów finansowych:
 - a) opłata od wartości zlecenia – 0,010%,
- 3) dla innych instrumentów finansowych:
 - b) opłata stała: 0,30 zł od zlecenia,
 - c) opłata naliczana od wartości zlecenia – 0,025%,
 przy czym łączna opłata nie może przekroczyć 880 zł.

Najważniejsze opłaty operacyjne na rynku terminowym GPW wynoszą:

- 1) dla kontraktów terminowych opłata stała od kontraktu:
 - a) - na indeks WIG20 lub mWIG40 – od 0,65 zł do 1,6 zł,
 - b) - na indeksy sektorowe – 0,6 zł,
 - c) - na obligacje – 0 zł,
 - d) - na akcje – od 0,15 zł do 0,34 zł,
 - e) - na kursy walut – 0,04 zł,
 - f) - na stawki WIBOR – 0 zł,
- 2) dla opcji:
 - a) - opcje na indeksy – 0,60%, min. 0,20 zł, maks. 1,20 zł za jedną opcję,
 - b) - opcje na akcje – 0,60%, min. 0,04 zł, maks. 0,24 zł za jedną opcję,

Regulamin Giełdy wraz z cennikiem obowiązującym członków GPW jest dostępny na stronie internetowej GPW.

Opłaty ponoszone na rzecz BondSpot S.A.

PKO BP BM w związku ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń zbycia lub nabycia instrumentów finansowych zobowiązany jest do ponoszenia kosztów tytułem uiszczenia opłat i prowizji związanych z uczestnictwem w:

- 1) regulowanym rynku pozagiełdowym organizowanym przez BondSpot S.A. zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Regulaminu obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego,
- 2) Alternatywnym Systemie Obrotu zgodnie z Załącznikiem nr 4 do Regulaminu Alternatywnego Systemu Obrotu organizowanego przez BondSpot S.A.

Najważniejsza opłata operacyjna na regulowanym rynku pozagiełdowym BondSpot S.A.:

Opłata od wartości zrealizowanych transakcji (z wyłączeniem transakcji pakietowych i negocjowanych):

- 1) w części od łącznej wartości transakcji do 5 mln zł – 0,01%,
- 2) w części od łącznej wartości transakcji stanowiącej nadwyżkę ponad 5 mln zł – 0,005%.

Najważniejsza opłata operacyjna w Alternatywnym Systemie Obrotu organizowanym przez BondSpot S.A.

– opłata transakcyjna (z wyłączeniem transakcji pakietowych i negocjowanych) - 0,005%.

Regulamin obrotu regulowanego rynku pozagiełdowego oraz Regulamin Alternatywnego Systemu Obrotu organizowanego przez BondSpot S.A. są dostępne na stronie internetowej BondSpot S.A.

Opłaty ponoszone na rzecz KDPW, KDPW_CCP, KDPW_TR, ARM

PKO BP BM jako uczestnik: KDPW S.A., KDPW_CCP S.A., KDPW_TR, ARM ponosi opłaty związane z rozrachunkiem i rozliczeniem transakcji lub operacji na instrumentach finansowych oraz z raportowaniem transakcji:

- 1) depozytowe – za otwarcie konta formalnego, za prowadzenie konta podmiotowego, za prowadzenie depozytu instrumentów rynku kasowego (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu KDPW),
- 2) rozrachunkowe (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu KDPW),
- 3) za obsługę komunikatów albo instrukcji (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu KDPW),
- 4) pożyczkowe (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu KDPW),
- 5) specjalne (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu KDPW),
- 6) za dodatkowe usługi (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu KDPW),

- 7) za uczestnictwo (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW CCP – obrót zorganizowany),
- 8) z tytułu rozliczenia transakcji (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW CCP – obrót zorganizowany),
- 9) związane z instrumentami pochodnymi (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW CCP – obrót zorganizowany),
- 10) za zarządzanie i administrowanie środkami wniesionymi z tytułu wpłat do funduszu rozliczeniowego oraz właściwego funduszu zabezpieczającego, a także środkami wniesionymi na poczet depozytów zabezpieczających w ramach systemu zabezpieczania płynności rozliczania transakcji bądź w ramach systemu zabezpieczania płynności rozliczeń pożyczek negocjowanych (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW CCP – obrót zorganizowany),
- 11) za dodatkowe usługi (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu rozliczeń transakcji KDPW CCP – obrót zorganizowany),
- 12) z tytułu zarządzania systemem rekompensat (zgodnie z Regulaminem funkcjonowania systemu rekompensat – KDPW),
- 13) za zgłoszenie transakcji lub pozycji do KDPW_TR (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu Repozytorium Transakcji),
- 14) za utrzymywanie w KDPW_TR informacji o zawartej transakcji lub pozycji (zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Regulaminu Repozytorium Transakcji),
- 15) za uczestnictwo w ARM (zgodnie z Załącznikiem do Regulaminu ARM),
- 16) za przekazanie zgłoszenia do ARM (zgodnie z Załącznikiem do Regulaminu ARM).

Najważniejsze opłaty związane z instrumentami finansowymi ponoszone na rzecz KDPW S.A., KDPW_CCP S.A., KDPW_TR, ARM:

- 1) za prowadzenie depozytu instrumentów rynku kasowego – pobierane miesięcznie od wartości rynkowej papierów wartościowych według stanu na zakończenie poszczególnych dni kalendarzowych:
 - a) dla obligacji Skarbu Państwa – 0,00018%,
 - b) dla pozostałych papierów wartościowych (w tym akcji) – 0,00033%,
 - c) dla papierów wartościowych, dla których centralny depozyt prowadzony jest w zagranicznych izbach rozrachunkowych – od 0,00405% do 0,01597%,
- 2) za rozrachunek transakcji zawieranej w obrocie zorganizowanym – 3,9 zł, z tym że w przypadku transakcji objętej funduszem rozliczeniowym albo funduszem zabezpieczającym ASO – 1 zł, jednakże jeżeli rozrachunek dokonywany jest na podstawie zlecenia rozrachunku nieokreślającego odrębnie zobowiązań i należności pieniężnych lub niepieniężnych wynikających z poszczególnych transakcji, lecz wskazującego skompensowane albo zagregowane wyniki tych zobowiązań i należności – 3,9 zł (w tym przypadku opłata pobierana jest za rozrachunek wszystkich transakcji objętych zleceniem rozrachunku),
- 3) za zestawienie zleceń – 1 zł,
- 4) z tytułu rozliczenia transakcji – 0,0035% wartości transakcji, lecz nie mniej niż 0,2 zł i nie więcej niż 2,0 zł za rozliczenie jednej transakcji,
- 5) z tytułu rejestracji transakcji na kontraktach terminowych:
 - a) na akcje – 0,34 zł za kontrakt, lecz nie więcej niż 340 zł w przypadku rejestracji jednej transakcji, która została zawarta w liczbie przekraczającej 1000 (jeden tysiąc kontraktów),
 - b) na walutach – 0,08 zł za kontrakt,
 - c) innych niż ww. – 0,80 zł za kontrakt,
 - d) w indeksowych jednostkach udziałowych – 0,0075% wartości transakcji, lecz nie mniej niż 0,2 zł i nie więcej niż 50 zł za rozliczenie jednej transakcji,
 - e) w kontraktach opcyjnych – 0,2% wartości premii, lecz nie mniej niż 0,2 zł i nie więcej niż 2 zł od jednej pozycji,
- 6) za zamknięcie pozycji w związku z wygaśnięciem:
 - a) kontraktów terminowych na akcje – 0,34 zł za kontrakt,
 - b) kontraktów terminowych na waluty – 0,08 zł za kontrakt,
 - c) kontraktów terminowych innych niż ww. – 0,80 zł za kontrakt,
- 7) za obsługę wykonania opcji lub indeksowych jednostek udziałowych rozliczanych pieniężnie – 0,2% wartości rozliczenia, lecz nie mniej niż 0,2 zł i nie więcej niż 2 zł od jednej pozycji.
- 8) z tytułu raportowania do KDPW_TR:
 - a) za zgłoszenie transakcji lub pozycji do Repozytorium Transakcji – 0,04 zł,
 - b) za utrzymywanie w Repozytorium Transakcji informacji o zgłoszonej transakcji lub pozycji – 0,04 zł.
- 9) z tytułu raportowania do ARM:
 - a) opłata za zgłoszenie ARM – 0,04 zł od zgłoszenia.

Opłaty związane z rynkami zagranicznymi

PKO BP BM ponosi koszty związane ze świadczeniem usługi wykonywania zleceń zbycia lub nabycia zagranicznych instrumentów finansowych. Na koszty te składają się:

- 1) prowizja brokera zagranicznego wynosząca w zależności od rynku od 0,02% do 0,50%,
- 2) opłaty giełdowe – w zależności od rynku wynoszące od 0,00224% do 1%,
- 3) opłaty za przechowywanie papierów wartościowych wynoszące od 0,0075% do 0,50%.

Dodatkowymi kosztami transakcyjnymi mogą być lokalne opłaty i podatki, które są wymagane na niektórych rynkach. Do kosztów transakcji, których przedmiotem są zagraniczne instrumenty finansowe, zawieranych na rynkach, na których naliczane są podatki transakcyjne, opłaty skarbowe lub inne opłaty specyficzne dla danego rynku, należy doliczyć stosowną opłatę pobieraną najpóźniej w momencie rozliczenia transakcji.

Opłaty związane z serwisami informacyjnymi

PKO BP BM w związku z dystrybucją danych giełdowych i udostępnianiem Klientom serwisów informacyjnych ponosi na rzecz podmiotów uprawnionych do rozpowszechniania tych danych:

- 1) opłaty dystrybucyjne powiększone o koszty techniczne,
- 2) opłaty miesięczne za korzystanie z przeglądu notowań za każdego Abonenta, w zależności od zakresu prezentowanych danych:
 - a) osoby fizyczne wykorzystujące notowania w celach prywatnych:
 - pełny arkusz zleceń w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect) – 214,02 zł,
 - 5 ofert w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect) – 108,24 zł,
 - 1 oferta w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect):
 - za pierwszy 1000 abonentów – 12,18 zł,
 - od 1001. do 3000. abonentów – 2,03 zł,
 - od 3001. do 12 500. abonentów – 1,22 zł,
 - od 12 501. do 25 000. abonentów – 0,7 zł,
 - od 25 001. abonentów – 0,31 zł.
 - b) pozostali Klienci:
 - pełny arkusz zleceń w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect) – 263,22 zł,
 - 5 ofert w czasie rzeczywistym (GPW i NewConnect) – 242,31 zł,

Otrzymywanie lub przekazywanie płatności z udziałem podmiotu trzeciego za czynności związane z usługami maklerskimi

Umowy i porozumienia zawierane przez PKO BP BM mogą przewidywać otrzymywanie lub przekazywanie płatności z udziałem podmiotu trzeciego za czynności związane z usługami maklerskimi. W szczególności płatności z udziałem podmiotu trzeciego mogą być otrzymywane lub przekazywane w następujących kategoriach umów i porozumień:

- 1) umowy dotyczące ofert pierwotnych i obrotu pierwotnego,
- 2) umowy dotyczące przyjmowania i przekazywania zleceń w zakresie jednostek i tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
- 3) umowy dotyczące nabywania znacznych pakietów akcji spółek publicznych,
- 4) inne umowy i porozumienia dotyczące świadczonych usług maklerskich zawierające świadczenia pieniężne i niepieniężne od podmiotu trzeciego w postaci:
 - a) szkoleń pracowników,
 - b) materiałów szkoleniowych,
 - c) aplikacji i systemów informatycznych,
 - d) materiałów marketingowych i promocyjnych.

W szczególności z tytułu przyjmowania i przekazywania zleceń w zakresie jednostek i tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania PKO BP BM otrzymuje następujące rodzaje świadczeń:

- opłatę manipulacyjną w wysokości 100%;

Klienci PKO BP BM ponoszą opłaty z tytułu nabycia, konwersji i odkupienia tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania zgodnie z zasadami określonymi w statutach i tabelach prowizji i opłat poszczególnych funduszy inwestycyjnych.

- świadczenia pieniężne przyjmowane w celu poprawienia jakości usług świadczonych na rzecz uczestników lub potencjalnych uczestników.

PKO BP BM otrzymuje świadczenia pieniężne z tytułu wykonywania czynności poprawiających jakość świadczonych usług oraz gotowości do ich wykonywania na rzecz uczestników lub potencjalnych uczestników. Wyliczanie wartości świadczeń jest dokonywane w oparciu o czasochłonność wykonywania danej czynności, analizę kosztową oraz powszechnie obowiązujące standardy rynkowe takie jak na przykład ceny rynkowe, PKO BP BM otrzymuje również wynagrodzenie od emitentów związane z usługą oferowania instrumentów finansowych w wysokości określonej w umowie z emitentem, nie wyższej niż 10% wartości oferty.

PKO BP BM wszelkie płatności z udziałem podmiotu trzeciego każdorazowo analizuje pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz w zakresie ich wpływu na poprawę jakości usług maklerskich świadczonych na rzecz Klientów.

Płatności z udziałem podmiotu trzeciego niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa są uznawane przez PKO BP BM za niedozwolone i nie są pobierane.

Podatki

PKO BP BM realizuje obowiązki podatkowe nałożone obowiązującymi przepisami prawa podatkowego. Zasadniczo zadania PKO BP BM dotyczą następujących obszarów:

- A. Funkcja płatnika podatku dochodowego od osób fizycznych (podstawę prawną w szczególności stanowi art. 41 ust. 4, 4d i 10 UPDOF⁴) oraz podatku dochodowego od osób prawnych (podstawę prawną w szczególności stanowi art. 26 ust. 1 oraz ust. 2c w związku z ust. 2d UPDOF⁵). PKO BP BM w zakresie i na zasadach określonych w wskazanych wyżej ustawach, zasadniczo pobiera i odprowadza zryczałtowany podatek od dochodów (przychodów) osiągniętych przez podatnika podatku dochodowego od osób fizycznych (w ograniczonym zakresie, od podatników podatku dochodowego od osób prawnych) z tytułu:

- dywidend,
- odsetek, premii i dyskonta od papierów wartościowych,
- odsetek od środków pieniężnych,
- innych dochodów (przychodów), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa podatkowego.

Podstawowa stawka podatku wynosi 19% (dla wybranych dochodów osób prawnych - 20%). Od dochodów (przychodów) podatników nieposiadających rezydencji podatkowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, PKO BP BM pobiera podatek z uwzględnieniem przepisów właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, po uprzednim przedłożeniu certyfikatu rezydencji podatkowej potwierdzającego rezydencję podatkową podatnika w dacie osiągnięcia przez niego dochodów (przychodów) oraz spełnieniu innych wymaganych warunków, jeśli determinują one zastosowanie preferencyjnej stawki opodatkowania lub wyłączenia spod opodatkowania. Zastosowanie innych preferencji podatkowych - zwolnień podatkowych przewidzianych w UPDOF lub UPDOP wymaga spełnienia warunków określonych w obowiązujących przepisach. W przypadku przychodów osiągniętych przez podatnika poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zasadniczo na PKO BP BM nie spoczywają obowiązki płatnika podatku dochodowego.

- B. Funkcja informacyjna PKO BP BM (podstawę prawną w szczególności stanowią art. 39 ust. 3 UPDOF).

W zakresie dochodów, o których mowa w art. 30b ust. 2 UPDOF, należy w szczególności wymienić dochody z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych, z tytułu realizacji praw z tytułu odpłatnego zbycia akcji w spółkach mających osobowość prawną. Od wskazanych dochodów PKO BP BM nie pobiera i nie odprowadza należnego podatku, niemniej jednak przekazuje Podatnikowi oraz właściwemu urzędowi skarbowemu na formularzu PIT-8C informację o wysokości dochodu (poniesionej straty). PIT-8C stanowi podstawę indywidualnego rozliczenia podatkowego sporządzanego przez podatnika. Podatnik jest zobowiązany samodzielnie obliczyć oraz zapłacić podatek, a także złożyć zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym (jeśli w ocenie Klienta informacje zamieszczone w formularzu PIT-8C nie są wystarczające, zeznanie podatkowe sporządza, opierając się pomocniczo na innych dokumentach). Zeznanie podatkowe składa się do właściwego urzędu skarbowego w terminie do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym.

⁴ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych – dalej „UPDOF”.

⁵ Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych – dalej „UPDOP”.

Załącznik nr 6

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich

Informacje o opłatach i kosztach ponoszonych przez klientów PKO BP BM

Koszty stałe:

Informacja o wysokości wszelkich kosztów stałych ponoszonych przez Klienta, a w szczególności opłaty za prowadzenie rachunku, opłaty za przechowywanie instrumentów finansowych, opłaty za transfer instrumentów finansowych, opłaty za wystawienie zaświadczeń czy sporządzenie historii rachunku znajdują się w *Taryfie opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego*.

Koszty zmienne:

Stawki prowizji pobieranej od Klientów znajdują się w *Taryfie opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego*.

Prowizje pobierane od transakcji zawieranych w systemach obrotu instrumentami finansowymi:

Wysokość prowizji pobieranych od transakcji zawieranych w systemach obrotu instrumentami finansowymi uzależniona jest od wielkości zlecenia i tabeli prowizji Klienta.

Dla instrumentów finansowych, z wyłączeniem kontraktów terminowych, opcji oraz obligacji, przykładowe koszty transakcyjne kształtują się następująco:

Przykład:

Klient posiadający tabelę standardową składa zlecenie osobiście bądź telefonicznie w POK.

Klient składa zlecenie o wartości 4000 zł. Zgodnie z tabelą standardową dla zlecenia o tej wartości pobierana jest prowizja 1,5%+9 zł więc prowizja z tytułu takiego zlecenia wyniesie $(4000 \times 1,5\%) + 9 = 69$ zł

Dla zlecenia o wartości 20000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(20000 \times 0,75\%) + 46,5 = 196,50$ zł

Dla zlecenia o wartości 40000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(40000 \times 0,50\%) + 109 = 309$ zł

Dla Klientów, którzy mają aktywowany dostęp internetowy do rachunku standardowa tabela prowizji wynosi 0,39%, jednak nie mniej niż 5 zł. W ich przypadku ponoszone koszty będą niższe:

Dla zlecenia o wartości 4000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(4000 \times 0,39\%) = 15,6$ zł

Dla zlecenia o wartości 20000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(20000 \times 0,39\%) = 78,0$ zł

Dla zlecenia o wartości 40000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(40000 \times 0,39\%) = 156,0$ zł

W przypadku zlecenia o małej wartości procentowy udział wartości prowizji wzrasta, co powoduje zmniejszenie zwrotu z inwestycji dla Klienta:

Przykład:

Dla zlecenia o wartości 100 zł prowizja dla Klientów którzy mają aktywowany dostęp internetowy do rachunku zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(100 \times 0,39\%) = 0,39$ - jednak nie mniej niż 5 zł, więc pobrana prowizja wynosi 5 zł, czyli stanowi 5% wartości transakcji.

W przypadku obligacji przykładowe koszty transakcji kształtują się następująco:

Klient posiadający tabelę standardową składa zlecenie osobiście bądź telefonicznie w POK.

Klient składa zlecenie o wartości 4000 zł. Zgodnie z tabelą standardową prowizja z tytułu takiego zlecenia wyniesie:

$(4000 \times 0,45\%) + 4,5 = 22,50$ zł

Dla zlecenia o wartości 20000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(20000 \times 0,35\%) + 14,50 = 84,50$ zł

Dla zlecenia o wartości 51000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(51000 \times 0,25\%) + 64,50 = 192$ zł

Dla Klienta, który ma aktywowany dostęp internetowy do rachunku standardowa tabela prowizji wynosi 0,20%, jednak nie mniej niż 5 zł. W jego przypadku ponoszone koszty będą niższe:

Dla zlecenia o wartości 4000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(4000 \times 0,20\%) = 8,0$ zł

Dla zlecenia o wartości 20000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(20000 \times 0,20\%) = 40,0$ zł

Dla zlecenia o wartości 40000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:
 $(51000 \times 0,20\%) = 102,0$ zł

Jeżeli Klient składa zlecenie bez limitu ceny (PKC, PCR), wówczas w przypadku złożenia zlecenia kupna wymagane jest większe zabezpieczenie dla transakcji. PKO BP BM przyjmuje zabezpieczenie na poziomie 110% ostatniego kursu danego instrumentu. Aby zatem złożyć zlecenie kupna 1000 szt. akcji PKC z tabelą internetową 0,39% przy kursie 10 zł należy posiadać na rachunku kwotę 11042, 90 zł.

Dla kontraktów terminowych prowizja pobierana jest w ujęciu ilościowym, a więc wysokość prowizji zależy od wolumenu zlecenia i tabeli prowizji Klienta:

Przykład:

Klient posiadający tabelę standardową składa osobiście bądź telefonicznie w POK zlecenie kupna/sprzedaży 5 kontraktów indeksowych. Prowizja z tytułu takiego zlecenia wyniesie 5×10 zł = 50 zł

Klient, który ma aktywowany dostęp internetowy do rachunku zapłaci prowizję $5 \times 8,50 = 42,50$ zł

Kontrakty terminowe są produktem detalicznym zbiorowego inwestowania (PRIIP) i podlegają Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014, zgodnie z którym emitent wydaje i publikuje Kluczowe Informacje dla Klienta (KID) umożliwiające zrozumienie i porównanie kluczowych cech PRIIP, kluczowych ryzyk z nim związanych obejmujące wykaz wszystkich kosztów związanych z inwestycją, które poniesie inwestor indywidualny.

W przypadku opcji prowizja naliczana jest od wartości każdej opcji.

Przykład:

Klient posiadający tabelę standardową składa osobiście bądź telefonicznie w POK zlecenie kupna/sprzedaży 5 opcji na indeks WIG 20. Prowizja z tytułu takiego zlecenia jest pobierana od każdej opcji w zależności od wartości opcji.

Przy zleceniu osobistym prowizja dla opcji wynosi 2,5%, jednak nie mniej niż 1,50 zł i nie więcej niż 10 zł od każdej opcji.

Przy zleceniu składanym za pośrednictwem internetu prowizja dla opcji wynosi 2%, jednak nie mniej niż 1,50 zł i nie więcej niż 8,50 zł od każdej opcji.

W przypadku zleceń składanych osobiście lub telefonicznie dla opcji o wartości 0,40 Klient zapłaci prowizję w wysokości 7,50 zł, gdyż $(0,40 \times 10 \times 2,5\%) = 0,1$ jednakże minimalna prowizja nie może być mniejsza niż 1,50 zł, co pomnożone przez 5 opcji daje nam 7,50 zł.

Dla opcji z limitem 140,00 pkt Klient zapłaci prowizję w wysokości 50,00 zł gdyż $(140,00 \times 10 \times 2,5\%) = 35$ zł, jednakże maksymalna prowizja nie może być większa niż 10 zł, co pomnożone przez 5 opcji daje nam 50,00 zł.

W przypadku zleceń składanych za pośrednictwem internetu w powyższych przypadkach Klient zapłaci prowizję w wysokości odpowiednio 7,50 zł (5x1,5 zł) i 42,50 zł (5x8,50zł).

Opcje są produktem detalicznym zbiorowego inwestowania (PRIIP) i podlegają pod Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014, zgodnie z którym emitent wydaje i publikuje Kluczowe Informacje dla Klienta (KID) umożliwiające zrozumienie i porównanie kluczowych cech PRIIP, kluczowych ryzyk z nim związanych obejmujące wykaz wszystkich kosztów związanych z inwestycją, które poniesie inwestor indywidualny.

Rynki zagraniczne

Dla instrumentów finansowych notowanych na Rynkach Zagranicznych, przykładowe koszty transakcyjne kształtują się następująco

Dla tabeli - 0.28% nie mniej niż 19 GBP (Wielka Brytania)

Dla zlecenia o wartości 4000 GBP prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(4000 \times 0,28\%) = 19,0$ GBP

Dla zlecenia o wartości 20000 GBP prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(20000 \times 0,28\%) = 56,0$ GBP

Dla zlecenia o wartości 40000 GBP prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(40000 \times 0,28\%) = 112,0$ GBP

Dla tabeli - 0.28% nie mniej niż 99 zł (Wielka Brytania)

Dla zlecenia o wartości 4000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(4000 \times 0,28\%) = 38$ zł, ale nie mniej niż 99,0 zł

Dla zlecenia o wartości 20000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(20000 \times 0,28\%) = 56,0$ zł, ale nie mniej niż 99,0 zł

Dla zlecenia o wartości 40000 zł prowizja zgodnie z taryfą opłat i prowizji wyniesie:

$(40000 \times 0,28\%) = 112,0$ zł

OBLIGACJE SKARBU PAŃSTWA

I. Koszty jednorazowe

1. Opłata za nabycie obligacji Skarbu Państwa

Klient nie ponosi opłat przy zakupie obligacji.

2. Opłata za przedterminowy wykup obligacji Skarbu Państwa

Wysokość opłaty za przedterminowy wykup obligacji określa List emisyjny danej emisji obligacji. Opłaty kształtują się na poziomie od 0,00 zł do 2,00 zł od jednej obligacji przedstawionej do przedterminowego wykupu.

Przykład:

Klient posiada 100 szt. obligacji dziesięcioletnich EDO. Po 5 latach postanowił część z nich, tj. 50 szt. przedstawić do przedterminowego wykupu Emitentowi. Nominał jednej obligacji EDO wynosi 100 zł. Odsetki po 5 latach od jednej 1 szt. obligacji wynoszą 24,25 zł. Opłata z tytułu przedterminowego wykupu jednej obligacji EDO wynosi 2,00 zł.

Należność z tytułu przedterminowego wykupu 50 szt. obligacji EDO wyniesie:

$(50 \times 124,25 \text{ zł}) - (50 \times 2,00 \text{ zł}) = 6.212,50 \text{ zł} - 100 \text{ zł} = 6.112,50 \text{ zł}$

JEDNOSTKI UCZESTNICTWA FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

I. Koszty jednorazowe

1. Opłata za nabycie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (opłata manipulacyjna).

Nabywca jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych ponosi opłatę jednorazową przy składaniu zlecenia nabycia jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych. Wysokość opłaty za nabycie jest uzależniona od wartości zainwestowanych środków, zgodnie z tabelą opłat określoną przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych.

Przykład:

Klient nabywa jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych subfunduszu X Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnego Y za kwotę 100.000,00 zł.

Opłata za nabycie zgodnie z tabelą opłat wynosi 3%.

Kosztem Klienta jest $100.000,00 \text{ zł} \times 3\% = 3.000,00 \text{ zł}$

Zainwestowany kapitał wynosi $100.000,00 \text{ zł} - 3.000,00 \text{ zł} = 97.000,00 \text{ zł}$

Wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych w dniu nabycia wynosi 10 zł, liczba posiadanych jednostek wynosi $97.000,00 \text{ zł} : 10 \text{ zł} = 9.700$

2. Opłata za odkupienie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Opłata za odkupienie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych jest jednorazową opłatą pobieraną w momencie realizacji zlecenia odkupienia jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, jeśli jej pobieranie jest przewidziane w statucie funduszu.

Wysokość opłaty za odkupienie jest wskazana w tabeli opłat określonej przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych.

Przykład (wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych wzrosła):

Klient odkupuje jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych subfunduszu X Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnego Y w liczbie 9.700 sztuk.

Opłata za odkupienie zgodnie z tabelą opłat wynosi 1%.

Wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych w dniu odkupienia wynosi 11 zł, wartość inwestycji Klienta wynosi: $106.700,00 \text{ zł}$

Kosztem Klienta jest $106.700,00 \text{ zł} \times 1\% = 1.067,00 \text{ zł}$

Wartość inwestycji przed opodatkowaniem wynosi: $105.633,00 \text{ zł}$

Przykład (wartość jednostki bez zmian):

Klient odkupuje jednostki uczestnictwa subfunduszu X Towarzystwa Funduszu Inwestycyjnego Y w liczbie 9.700 sztuk. Opłata za odkupienie zgodnie z tabelą opłat wynosi 1%.

Wartość jednostki uczestnictwa w dniu odkupienia wynosi 10 zł, wartość inwestycji Klienta wynosi: $97.000,00 \text{ zł}$

Kosztem Klienta jest $97.000,00 \text{ zł} \times 1\% = 970,00 \text{ zł}$

Wartość inwestycji wynosi: $96.030,00 \text{ zł}$

Przykład (wartość jednostki uczestnictwa spadła):

Klient odkupuje jednostki uczestnictwa subfunduszu X Towarzystwa Funduszu Inwestycyjnego Y w liczbie 9.700 sztuk. Opłata za odkupienie zgodnie z tabelą opłat wynosi 1%.

Wartość jednostki uczestnictwa w dniu odkupienia wynosi 9,00 zł, wartość inwestycji Klienta wynosi: 87.300,00 zł

Koszt Klienta jest $87.300,00 \text{ zł} \times 1\% = 873,00 \text{ zł}$

Wartość inwestycji wynosi: 86.427,00 zł

3. Opłaty za konwersję/zamianę/przeniesienie

Opłaty za konwersję/zamianę/przeniesienie są opłatami jednorazowymi, pobieranymi w momencie zawierania transakcji konwersji/zamiany/przeniesienia jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych. Wysokość tych opłat i sposób pobierania są wskazane w tabeli opłat określonej przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych.

Przykład (konwersja/zamiana/przeniesienie na subfundusz, dla którego stawka opłaty jest wyższa niż była pobrana):

Klient składa dyspozycję np. zamiany jednostek uczestnictwa subfunduszu X na subfundusz Z. Opłata za nabycie jednostki uczestnictwa subfunduszu X wynosiła 1,5%, natomiast opłata za nabycie jednostki uczestnictwa subfunduszu Z wynosi 4,0%.

Wariant I – opłata pobierana jako różnica tj. $4,0\% - 1,5\% = 2,5\%$.

Wariant II – opłata pobierana w pełnej wysokości zgodnie z tabelą opłat, czyli 4,0%

Sposób wyliczenia kwoty opłaty dla zamiany dla jednostek uczestnictwa o wartości 100.000,00 zł wynosi:

- dla wariantu I – $100.000,00 \text{ zł} \times 2,5\% = 2.500,00 \text{ zł}$

- dla wariantu II – $100.000,00 \text{ zł} \times 4,0\% = 4.000,00 \text{ zł}$

Przykład (konwersja/zamiana/przeniesienie na subfundusz, dla którego stawka opłaty jest niższa niż była pobrana):

Klient składa dyspozycję np. zamiany jednostek uczestnictwa subfunduszu Z na subfundusz X. Opłata za nabycie jednostek uczestnictwa subfunduszu Z wynosiła 4,0%, natomiast opłata za nabycie jednostek uczestnictwa subfunduszu X wynosi 1,5%.

Wariant I – brak pobrania opłaty.

Wariant II – opłata pobierana w pełnej wysokości zgodnie z tabelą opłat, czyli 1,5%

Sposób wyliczenia kwoty opłaty dla zamiany dla jednostek uczestnictwa o wartości 100.000,00 zł wynosi:

- dla wariantu I – 0,00 zł

- dla wariantu II – $100.000,00 \text{ zł} \times 1,5\% = 1.500,00 \text{ zł}$

II. Koszty powtarzalne

Inwestycja w fundusz wiąże się z powtarzalnymi kosztami związanymi z funkcjonowaniem funduszu jako instrumentu zbiorowego inwestowania oraz z realizacją jego polityki inwestycyjnej. Do podstawowych kategorii tych kosztów należą:

- opłaty za zarządzanie ponoszone na rzecz podmiotu zarządzającego aktywami funduszu,
- opłaty transakcyjne ponoszone na rzecz instytucji biorących udział w procesie zawierania transakcji na aktywach funduszu,
- opłaty administracyjne związane z funkcjonowaniem funduszu, w tym opłaty jednorazowe, bieżące oraz dodatkowe tj. za pełnienie funkcji depozytariusza, reprezentację prawną funduszu, itp.

Przykład (wartość jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych bez zmian w skali roku):

Liczba jednostek 9.700 sztuk

Wartość jednostki 10 zł

Wartość inwestycji 97.000,00 zł

Nazwa subfunduszu	Opłaty bieżące związane ze świadczeniem usługi inwestycyjnej	Koszty transakcyjne	Opłaty związane z usługami dodatkowymi
X	0,80% (776,00 zł)	0,75% (727,50 zł)	0,1% (97,00 zł)

UWAGA

W przykładzie przyjęto mechanizm wyliczania kosztów wpływających na inwestycje w skali roku. Przyjęto dla uproszczenia, że wartość inwestycji w ciągu roku nie uległa zmianie (czyli każdego dnia odnotowano taką samą wycenę jednostki).

CERTYFIKATY INWESTYCYJNE**I. Koszty jednorazowe**

1. Opłata za nabycie certyfikatów (tzw. opłata manipulacyjna)
Nabywca certyfikatów ponosi opłatę jednorazową przy składaniu dyspozycji zakupu certyfikatów. Wysokość opłaty za nabycie jest uzależniona od wartości zainwestowanych środków, zgodnie z tabelą opłat określoną przez emitenta.
2. Opłata za wykup certyfikatów
Certyfikat inwestycyjny jest rodzajem instrumentu finansowego, dla którego emitent nie wskazuje daty wykupu. Prospekt emisyjny określa możliwości wyjścia z inwestycji np:
- poprzez złożenie zlecenia sprzedaży na Giełdzie Papierów Wartościowych. Wówczas opłaty są ponoszone zgodnie z *Taryfą opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego*,
- poprzez złożenie tzw. Żądania Odkupienia- wówczas wysokość opłaty określa Prospekt emisyjny. W przypadku większości emisji – brak opłat za odkupienie. W pozostałych przypadkach, opłaty kształtują się na poziomie do 1,00% wartości wykupu certyfikatów przedstawionych do wykupu.

II. Koszty powtarzalne

Inwestycja w certyfikaty wiąże się z powtarzalnymi kosztami związanymi z funkcjonowaniem funduszu inwestycyjnego zamkniętego. Do podstawowych kategorii kosztów należą:

- opłaty za zarządzanie ponoszone na rzecz podmiotu zarządzającego aktywami funduszu,
- opłaty transakcyjne ponoszone na rzecz instytucji biorących udział w procesie zawierania transakcji na aktywach funduszu,
- opłaty administracyjne związane z funkcjonowaniem funduszu, w tym opłaty jednorazowe, bieżące oraz dodatkowe tj. za pełnienie funkcji depozytariusza, reprezentację prawną funduszu, itp.

Brak kosztów przechowywania w przypadku pozostawienia certyfikatów na Rachunku Rejestrowym. W przypadku zdeponowania certyfikatów na Rachunku Inwestycyjnym – Klient ponosi opłaty za prowadzenie Rachunku Inwestycyjnego, zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji pobieranych przez biuro maklerskie, które prowadzi rachunek.

Certyfikat Inwestycyjny zaliczany jest jako produkt detaliczny zbiorowego inwestowania (PRIIP), podlegający pod Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014, zgodnie z którym emitent wydaje i publikuje Kluczowe Informacje dla Klienta (KID) umożliwiające zrozumienie i porównanie kluczowych cech PRIIP, kluczowych ryzyk z nim związanych obejmujące wykaz wszystkich kosztów związanych z inwestycją, które poniesie inwestor indywidualny.

LISTY ZASTAWNE

I. Koszty jednorazowe

Opłata za wcześniejsze wyjście z inwestycji w listy zastawne.

Możliwość wcześniejszego wyjścia z inwestycji w listy zastawne odbywa się poprzez złożenie zlecenia sprzedaży na Giełdzie Papierów Wartościowych. Opłaty są ponoszone zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji pobieranych przez biuro maklerskie, które prowadzi rachunek inwestycyjny.

II. Koszty powtarzalne

Listy zastawne po nabyciu przez Klienta są zdeponowane na Rachunku Inwestycyjnym – Klient ponosi opłaty za prowadzenie Rachunku Papierów Wartościowych, zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji pobieranych przez biuro maklerskie, które prowadzi rachunek.

PRODUKTY STRUKTURYZOWANE (obligacje strukturyzowane)

I. Koszty jednorazowe

Opłata za wcześniejsze wyjście z inwestycji w obligacje strukturyzowane.

Możliwość wcześniejszego wyjścia z inwestycji odbywa się poprzez złożenie zlecenia sprzedaży. Opłaty są określone w warunkach emisji produktu.

II. Koszty powtarzalne

Obligacje strukturyzowane, zdeponowane na Rachunku Inwestycyjnym – Klient ponosi opłaty za prowadzenie Rachunku Inwestycyjnego, zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji pobieranych przez biuro maklerskie, które prowadzi rachunek.

Produkty strukturyzowane są produktem detalicznym zbiorowego inwestowania (PRIIP) i podlegają pod Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014, zgodnie z którym emitent wydaje i publikuje Kluczowe Informacje dla Klienta (KID) umożliwiające zrozumienie i porównanie kluczowych cech PRIIP, ryzyk z nim związanych obejmujące wykaz wszystkich kosztów związanych z inwestycją, które poniesie inwestor indywidualny.

Załącznik nr 7

do Broszury informacyjnej o wymogach MiFID dla Klientów Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego w zakresie usług maklerskich
Katalog instrumentów finansowych będących w ofercie PKO BP BM (charakterystyka instrumentów finansowych i związanego z nimi ryzyka inwestycyjnego)

Głównym ryzykiem związanym z inwestowaniem w instrumenty finansowe jest ryzyko niekorzystnych zmian cen, powodujące spadek wartości inwestycji oraz ryzyko płynności obrotu danymi instrumentami finansowymi, czyli brak możliwości zamknięcia pozycji bez ponoszenia strat.

AKCJE

Papier wartościowy łączący w sobie prawa o charakterze majątkowym i niemajątkowym.. Do uprawnień majątkowych zaliczyć należy np. prawo do dywidendy, prawo do odpowiedniej części majątku spółki w przypadku jej likwidacji, a do uprawnień niemajątkowych zaliczane są m.in.: prawo do udziału w walnym zgromadzeniu spółki, prawo do informacji o działalności spółki w zakresie określonym przepisami prawa i prawo głosu.

PKO BP BM świadczy usługi maklerskie w zakresie akcji w obrocie zorganizowanym oraz akcji niedopuszczonych do obrotu na rynku zorganizowanym..

Wśród czynników ryzyka wpływających na wycenę akcji danej spółki należy wyróżnić:

- **ryzyko makroekonomiczne** – związane w szczególności wrażliwością danego podmiotu na krajowe i światowe czynniki makroekonomiczne,
- **ryzyko branżowe** – związane w szczególności ze wzrostem konkurencji, spadkiem popytu na produkty sprzedawane przez podmioty z branży oraz zmianami technologicznymi,
- **ryzyko specyficzne spółki** – związane np. z jakością pracy zarządu, zmianą strategii lub modelu biznesowego spółki, zmianą jakości ładu korporacyjnego, polityki dywidendowej.

Głównym czynnikiem warunkującym ryzyko inwestowania w akcje jest kondycja finansowa spółki będącej ich emitentem, odzwierciedlająca ryzyko specyficzne spółki.

Dodatkowo, charakterystyczną cechą inwestycji w akcje w obrocie zorganizowanym jest **relatywnie duża zmienność cen akcji (w porównaniu do zmienności cen notowanych obligacji), zwłaszcza w krótkim okresie (cena akcji może się zmienić z minuty na minutę, a nawet co sekundę)**. Co do zasady, gdy spółka prosperuje dobrze, wówczas wraz ze wzrostem wartości spółki może rosnąć cena jej akcji albo można oczekiwać udziału w zysku spółki, czyli dywidendy. Zgodnie z zasadami gospodarki wolnorynkowej, inwestując w papier wartościowy, jakim jest akcja, należy brać pod uwagę również możliwe trudności związane ze sprzedażą produktów lub usług spółki, brak zysków, a w konsekwencji – spadek wartości rynkowej spółki (a nawet jej upadłość), co ostatecznie spowoduje obniżenie wartości akcji spółki. Ponadto posiadanie akcji obciążone jest ogólnymi ryzykami związanymi z inwestowaniem w obrocie zorganizowanym, takimi jak ryzyko płynności, ryzyko zawieszenia lub ryzyko wycofania z obrotu zorganizowanego.

W przypadku akcji nabywanych na rynkach zagranicznych istnieją dodatkowe czynniki ryzyka, a w szczególności:

- **ryzyko wahań waluty**, w której notowane są akcje w stosunku do złotego,
- **ryzyko ograniczonego dostępu do informacji**,
- **ryzyko prawne** związane z emisją i posiadaniem akcji na postawie innych systemów prawnych niż system polski.

PRAWA DO AKCJI (PDA)

Papier wartościowy, z którego wynika uprawnienie do otrzymania, niemającego formy dokumentu, akcji nowej emisji spółki publicznej, powstające z chwilą dokonania przydziału tych akcji wygasające z chwilą zarejestrowania akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru przedsiębiorców.

Posiadanie PDA nie daje praw tożsamych z posiadaniem akcji tej samej spółki. Emitenci akcji nie mają obowiązku każdorazowego emitowania praw do akcji ani też PDA nowej emisji do obrotu giełdowego. **Z inwestowaniem w PDA wiążą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje. Dodatkowym ryzykiem jest ryzyko nie zarejestrowania akcji nowej emisji przez sąd rejestrowy. PDA odznaczają się relatywnie dużą zmiennością cen, co oznacza, że w wielu wypadkach cena PDA może być wyższa lub niższa od cen akcji tej samej spółki.**

PRAWO POBORU

Prawo poboru jest papierem wartościowym ściśle związanym z planowaną emisją nowych akcji przez spółkę. Uprawnia dotychczasowych akcjonariuszy spółki do objęcia (pierwokupu) akcji nowej emisji przysługujących dotychczasowym akcjonariuszom spółki proporcjonalnie w stosunku do liczby już posiadanych akcji (co do zasady, o ile po przydziale przypadająby im części całkowite akcji i po zaokrągleniu przypadającej im liczby akcji w dół). Ważną cechą prawa poboru jest to, że może ono być przedmiotem obrotu jako samodzielny papier wartościowy. Wykonując prawa poboru w całości, akcjonariusze mogą zachować swój udział w akcjonariacie danej spółki w niezmienionym stanie, co do zasady, o ile po przydziale przypadająby im części całkowite akcji i po zaokrągleniu przypadającej im liczby akcji w dół. Dotychczasowi akcjonariusze niezainteresowani objęciem akcji nowej emisji mogą sprzedać prawo poboru (w szczególności w obrocie zorganizowanym jeżeli prawa poboru zostaną dopuszczone do obrotu w takim obrocie zorganizowanym lub poza obrotem zorganizowanym). Konsekwencją tego jest możliwość zakupu prawa poboru przez inwestorów dotychczas niebędących akcjonariuszami danej spółki.

Z inwestowaniem w prawa poboru wiążą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje. Dodatkowym ryzykiem jest m.in. ryzyko nie wykorzystania prawa poboru w terminie jego ważności. Po pierwsze, co do zasady gdyby liczba akcji przysługujących z prawa poboru posiadanego przez danego inwestora byłaby liczbą niecałkowitą, inwestor może objąć maksymalnie liczbę akcji wynikającą z zaokrąglenia w dół do najbliższej liczby całkowitej (a tym samym część prawa poboru nie zostanie wykorzystana). Po drugie, inwestor może nie znaleźć osoby chętnej do nabycia praw poboru, gdyby zdecydował się je sprzedać. Dodatkowo typową cechą tego instrumentu finansowego jest krótki czas funkcjonowania w obrocie zorganizowanym, Co istotne, zazwyczaj prawa poboru, które nie zostaną wykorzystane w okresie subskrypcji akcji, wygasają bez żadnego wynagrodzenia, a posiadacz takich praw poboru nie jest uprawniony do żadnego odszkodowania ani zwrotu wydatków, w tym ceny nabycia praw poboru na rynku wtórnym.

KONTRAKTY TERMINOWE

Kontrakty terminowe to rodzaj umowy zawartej między dwiema stronami, z których jedna zobowiązuje się do kupna, a druga do sprzedaży w określonym czasie, po ustalonej cenie, określonej ilości instrumentu bazowego lub dokonania równoważnego rozliczenia pieniężnego.

Instrumentami bazowymi dla kontraktów mogą być m.in.: indeksy giełdowe, waluty, akcje spółek oraz obligacje.

Istotą tego instrumentu finansowego jest zobowiązanie do dostawy lub odbioru w przyszłości określonego instrumentu bazowego. Niemniej jednak wskazać należy, że w przypadku większości kontraktów terminowych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie regulowanie zobowiązań następuje w postaci rozliczenia pieniężnego. Kontrakty występują w obrocie w tzw. seriach. Seria obejmuje wszystkie kontrakty mające ten sam termin wygaśnięcia. Inwestor, który kupił lub sprzedał kontrakt terminowy, ma otwartą odpowiednio długą lub krótką pozycję. Może ją utrzymać do dnia wygaśnięcia kontraktu lub też wycofać się z rynku (zamknąć pozycję) przed tym terminem. Jeżeli kupił kontrakt (czyli posiada pozycję długą), by zamknąć pozycję, musi sprzedać kontrakt z tym samym terminem wygaśnięcia i na tę samą kwotę. Jeżeli sprzedał kontrakt (czyli posiada pozycję krótką), by zamknąć pozycję, musi odpowiednio kupić kontrakt z tym samym terminem wygaśnięcia i na tę samą kwotę.

Istotnym elementem inwestowania w kontrakty terminowe jest zobowiązanie inwestora do wniesienia do firmy inwestycyjnej, która prowadzi na jego rzecz rachunek papierów wartościowych, depozytu zabezpieczającego, mającego zabezpieczyć rozliczenie jego zobowiązań wobec kontrahenta transakcji. Minimalną wartość depozytu zabezpieczającego wnoszonego do firmy inwestycyjnej określa właściwa izba rozrachunkowa, którą dla obrotu dokonywanego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie jest KDPW_CCP i która aktualizuje oraz dokonuje rozliczenia rynkowego skutkującego koniecznością uzupełnienia depozytu lub jego zwrotu. Kurs kontraktu podaje się w punktach, a cenę ustala się, mnożąc kurs przez odpowiedni mnożnik. Wartość mnożnika różni się w zależności od instrumentu bazowego, na który opiewa dany kontrakt. Głównym czynnikiem determinującym zmienność instrumentu jest płynność obrotu - im niższa jest płynność, tym bardziej wzrasta zmienność cen i ryzyko inwestycji. Płynność obrotu kontraktu uzależniona jest od płynności instrumentu bazowego i okresu pozostałego do dnia ostatecznego rozliczenia kontraktu.

Wśród czynników ryzyka wpływających na wycenę kontraktów należy wyróżnić:

- **ryzyko płynności** – ryzyko braku możliwości kupna/sprzedaży kontraktu po określonej cenie bez znaczącego negatywnego wpływu na kurs. Ryzyko to jest dodatnio skorelowane z okresem pozostałym do wygaśnięcia kontraktu,
- **ryzyko zmienności ceny instrumentu bazowego** – na cenę instrumentu pochodnego wpływa cena instrumentu bazowego,
- **ryzyko rynkowe:**
 - ryzyko poniesienia strat w wyniku niekorzystnych zmian kursu:
 - a) posiadacz pozycji długiej ponosi stratę w przypadku spadku kursu,
 - b) posiadacz pozycji krótkiej ponosi stratę w przypadku wzrostu kursu,
 - ryzyko utraty wartości aktywów lub nieuzyskania oczekiwanego wyniku finansowego z inwestycji w rezultacie zmiany parametrów rynkowych (cen na rynku), w tym również takich jak rynkowe stopy procentowe (ryzyko stóp procentowych), indeksy giełdowe będące instrumentami bazowymi dla danego instrumentu pochodnego,
- **ryzyko walutowe** – związane z możliwością wahań kursów waluty,

Inwestowanie na rynku instrumentów pochodnych nierozzerwalnie wiąże się z pojęciem **dźwigni finansowej**. W przypadku kontraktów terminowych efekt dźwigni finansowej polega na tym, że kupując lub sprzedając kontrakt inwestor musi wpłacić tylko część jego wartości - tzw. depozyt zabezpieczający. Zyski i straty z inwestycji są natomiast wyznaczane w oparciu o pełną wartość kontraktu terminowego. Efektem dźwigni finansowej jest więc zwielokrotnienie wyniku finansowego. Dzięki depozytowi za określony procent wartości jaki musimy wpłacić aby zakupić kontrakt otrzymujemy instrument pochodny wart o wiele więcej niż kwota za którą kupiliśmy kontrakt. Jednakże, w odróżnieniu od rynku kasowego podejmowane ryzyko jest nieograniczone, co oznacza, że zobowiązania z tytułu zawarcia transakcji terminowej mogą wielokrotnie przewyższyć początkowy wkład inwestora. W związku z powyższym, należy być świadomym, że kontrakty terminowe są instrumentem o bardzo wysokim ryzyku inwestycyjnym.

Szczegółowe informacje na temat określonego kontraktu terminowego wraz z opisem kosztów i ryzyk oraz opisu funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w **KID (Key Information Document)** tego instrumentu finansowego. PKO BP BM udostępnia KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

OPCJE

Opcja to umowa zawarta między nabywcą (kupującym), a wystawcą (sprzedającym), zgodnie z którą nabywca ma prawo do kupna (opcja kupna) lub prawo do sprzedaży (opcja sprzedaży) instrumentu bazowego po ustalonej cenie w dniu wykonania, czyli do tzw. wykonania opcji. Właściciel opcji w zamian za premię płaconą wystawiającemu ma prawo do wykonania opcji, a wystawiający ma obowiązek wykonania opcji.

Wśród opcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie instrumentem bazowym jest indeks WIG20. Regulowanie zobowiązań dla tych opcji następuje wyłącznie w formie rozliczenia pieniężnego. Opcje podobnie jak kontrakty terminowe występują w obrocie w tzw. seriach. Seria obejmuje wszystkie opcje danego typu mające ten sam termin wykonania. Dla opcji notowanych na GPW ostatnim dniem obrotu każdą serią jest trzeci piątek danego miesiąca wykonania. Wyróżniamy dwa typy opcji: opcja kupna oraz opcja sprzedaży. O inwestorze, który kupił, mówi się, że nabył opcję kupna lub sprzedaży, a o sprzedającym, że wystawił opcję kupna lub sprzedaży. Może on ją utrzymać do dnia wykonania opcji lub też wycofać się z rynku (zamknąć pozycję) przed tym terminem. Jeżeli kupił opcję, by zamknąć pozycję, musi sprzedać opcję z tym samym terminem wykonania i tą samą ceną wykonania. Jeżeli sprzedał opcję, by zamknąć pozycję, musi ją kupić. Istotą inwestowania w tego typu instrumenty finansowe jest możliwość osiągania zysków przy wzroście instrumentu bazowego, jaką dają: nabycie opcji kupna oraz wystawienie opcji sprzedaży. Nabycie opcji sprzedaży oraz wystawienie opcji kupna umożliwia osiągnięcie zysku przy spadku instrumentu bazowego. Maksymalny zysk Klienta zajmującego pozycję długą na opcjach jest nieograniczony, podczas gdy maksymalny zysk Klienta zajmującego pozycję krótką to równowartość otrzymanej w momencie otwierania pozycji premii. Klient otwierający pozycję długą na opcjach musi zapłacić premię. Klient otwierający pozycję krótką na opcjach wnosi depozyt zabezpieczający. Minimalną wartość depozytu wnoszonego do firmy inwestycyjnej określa właściwa izba rozrachunkowa, którą dla obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie jest KDPW_CCP i która rozlicza i gwarantuje wszystkie zawarte na rynku transakcje.

Na wartość opcji wpływają następujące czynniki:

- **wysokość stóp procentowych** – wzrost stopy procentowej wolnej od ryzyka prowadzi do spadku cen opcji sprzedaży i wzrostu wartości opcji kupna,
- **czas pozostający do wygaśnięcia opcji** – im dłuższy czas pozostający do wygaśnięcia opcji, tym większa wartość czasowa opcji,
- **cena instrumentu bazowego** – im wyższa cena instrumentu bazowego, tym wyższa wartość opcji kupna lub tym niższa wartość opcji sprzedaży,
- **cena wykonania** – cena, po jakiej nabywca opcji kupna może nabyć instrument bazowy opcji, lub cena, po jakiej nabywca opcji sprzedaży może sprzedać opcje sprzedaży,
- **zmienność ceny instrumentu podstawowego** – miara niepewności odnośnie do przyszłych zmian tej ceny.

Ryzyko inwestowania w instrument finansowy, jakim jest opcja, powiązane jest bezpośrednio z instrumentem bazowym, na który opiewa dany kontrakt opcyjny. Podkreślenia wymaga jednak prawidłowość, że cena rynkowa opcji jest wypadkową oczekiwań rynku co do przyszłego zachowania się instrumentu bazowego.

Maksymalna strata Klienta zajmującego pozycję długą na opcjach (nabycie opcji kupna albo sprzedaży) jest równa wartości zainwestowanego kapitału. Maksymalna strata Klienta zajmującego pozycję krótką na opcjach (sprzedaż opcji kupna albo sprzedaży) może przekroczyć wartość pierwotnie wpłaconego depozytu zabezpieczającego.

Jednocześnie należy wskazać, że z inwestowaniem w opcje nierozzerwalnie wiąże się również:

- **ryzyko upływu czasu** – cena opcji zależy od czasu, jaki pozostał do wygaśnięcia opcji. Zbliżanie się terminu wygaśnięcia opcji może powodować spadek wartości opcji nawet przy niezmiennym poziomie ceny instrumentu bazowego. Upływ czasu działa więc na niekorzyść nabywców opcji kupna i nabywców opcji sprzedaży,
- **ryzyko rynkowe** – wynikające z uzależnienia od instrumentu bazowego, jest potęgowane przez efekt dźwigni finansowej, wynikający z faktu, że wartość początkowej inwestycji – którą w przypadku nabycia opcji jest kurs opcji przemnożony przez mnożnik, natomiast w przypadku wystawienia opcji depozyt zabezpieczający – jest niska w porównaniu z wartością instrumentu bazowego. Dlatego też relatywnie małe wahania kursów instrumentu bazowego mają proporcjonalnie większy wpływ na wartość pozycji w opcjach,

- ryzyko zmienności instrumentu bazowego – zmienność instrumentu bazowego wpływa na wartość opcji. Im większa jest zmienność instrumentu bazowego, tym wartość opcji jest wyższa; im mniejsza zmienność, tym wartość opcji jest niższa,
- ryzyko płynności – płynność opcji wystawionych zwłaszcza na akcje jest bardzo niska.

Szczegółowe informacje na temat określonej opcji wraz z opisem funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego. PKO BP BM udostępni KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

WARRANTY SUBSKRYPCYJNE

Są to papiery wartościowe imienne lub na okaziciela uprawniające ich posiadacza do zapisu lub objęcia akcji, z wyłączeniem prawa poboru. W sensie ekonomicznym warrant jest pochodnym instrumentem finansowym, którego cena zależy od ceny lub wartości tzw. instrumentu bazowego. Instrumentem tym może być papier wartościowy, waluta, wskaźnik ekonomiczny (np. indeks, stopa procentowa) lub inna wartość. Z uwagi na powyższe uzależnienie warrant jest określane właśnie jako instrument pochodny lub prawo pochodne. W sensie formalnoprawnym warrant jest bezwarunkowym i nieodwołalnym zobowiązaniem się jego emitenta do wypłacenia uprawnionym właścicielom warrantów kwoty rozliczenia. Dla warrantu kupna jest to dodatnia różnica między ceną instrumentu bazowego, a ceną wykonania określoną przez emitenta. Natomiast dla warrantu sprzedaży kwotą rozliczenia jest dodatnia różnica między ceną wykonania, a ceną instrumentu bazowego. Wykonanie zobowiązania emitenta może polegać nie tylko na przekazaniu pieniędzy, lecz również na dostawie (tj. odpowiednio – sprzedaży lub kupnie) instrumentu bazowego po ustalonej cenie wykonania. O ile jednak w pierwszym przypadku instrumentem bazowym może być w zasadzie każda wartość (np. indeks), o tyle w drugim – wyłącznie zbywalny instrument finansowy. Warranty subskrypcyjne są w swojej konstrukcji bardzo zbliżone do opcji, jednak w tym wypadku stroną wystawiającą (pozycja krótka) może być jedynie emitent instrumentu bazowego (spółka). Dlatego łączą one w sobie cechy opcji oraz praw poboru. Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem w warranty subskrypcyjne są tożsame z czynnikami ryzyka odpowiednimi dla opcji z perspektywy Klienta zajmującego pozycję dłużną.

Ryzyko płynności – płynność notowań warrantów subskrypcyjnych jest relatywnie niska, dlatego zamknięcie pozycji może nastąpić po cenie odbiegającej od oczekiwań inwestora. Warranty subskrypcyjne odznaczają się bardzo dużą zmiennością notowań.

Szczegółowe informacje na temat warrantów subskrypcyjnych wraz z opisem funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego. PKO BP BM udostępni KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

WARRANTY OPCYJNE

Warranty opcyjne mają analogiczną konstrukcję oraz charakterystykę jak warrant subskrypcyjny, różnią się jedynie wystawcą. Warrant subskrypcyjny są wystawiane jedynie przez emitentów instrumentu bazowego, zaś warrant opcyjny mogą być wystawiane przez banki i inne instytucje finansowe, np. domy maklerskie – na akcje innych spółek znajdujące się już w obrocie zorganizowanym.

Szczegółowe informacje na temat warrantów opcyjnych wraz z opisem funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego. PKO BP BM udostępni KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

OBLIGACJE

Obligacje są rodzajem papieru dłużnego, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem obligatariusza i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia. Sprzedaż obligacji oznacza tym samym zaciągnięcie długu przez emitenta u nabywców obligacji. Dług ten jest spłacany jako należność pieniężna w ściśle określonym czasie wraz z odsetkami, których sposób naliczania jest określony w warunkach emisji obligacji. Wielkość tego długu to wartość nominalna obligacji, a termin jego zwrotu przez emitenta to termin wykupu obligacji.

Obligacje to rodzaj instrumentu finansowego, który występuje w seriach. Obligacje są nie udziałowymi papierami wartościowym.. Ze względu na sposób określania wartości odsetek od zaciągniętego długu wyróżnia się obligacje o stałym i zmiennym oprocentowaniu (obligacje kuponowe) oraz obligacje zerokuponowe.

W związku z inwestycją w obligacje wyróżnia się następujące ryzyka:

- ryzyko niedotrzymania warunków, czyli niewywiązania się emitenta z obowiązku wykupu obligacji lub zapłaty odsetek,
- ryzyko stopy procentowej – wynikające z faktu, że w momencie wzrostu rynkowych stóp procentowych spada cena obligacji,
- ryzyko kredytowe – ryzyko niewypłacalności emitenta, gwaranta czy poręczyciela to możliwość braku wywiązania się przez dłużnika z przyjętych na siebie zobowiązań,
- ryzyko płynności.

Mimo powyższych ryzyk zmienność rynku obligacji jest mniejsza niż zmienność rynku akcji, kontraktów terminowych lub opcji.

Obligacje Skarbu Państwa są szczególnym rodzajem obligacji, ponieważ emitentem jest Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Finansów. Należą one do najbezpieczniejszych papierów wartościowych. Skarb Państwa odpowiada całym majątkiem za zobowiązania wynikające z wyemitowanych lub wystawionych skarbowych papierów wartościowych. Dodatkowo zgodnie z ustawą o finansach publicznych, wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa są dokonywane przed innymi wydatkami budżetu państwa. W praktyce oznacza to, iż w przypadku jakichkolwiek trudności w realizacji wydatków budżetowych Skarb Państwa ma obowiązek w pierwszej kolejności uregulować zobowiązania wynikające z wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych. Obligacje Skarbu Państwa są więc najbezpieczniejsze z wszystkich zobowiązań jakie może mieć Skarb Państwa wobec obywateli.

Warunki emisji obligacji są określone w Liście emisyjnym. Obligacje Skarbu Państwa znajdujące się w ofercie posiadają oprocentowanie stałe bądź zmienne. Płynność, czyli możliwość wycofania środków przez posiadacza obligacji Skarbu Państwa, zapewniona jest przez realizację przedterminowego wykupu obligacji Skarbu Państwa przez emitenta.

Największym atutem obligacji Skarbu Państwa o oprocentowaniu stałym jest fakt, iż Klient/inwestor z chwilą dokonywania zakupu poznaje wysokość należnych odsetek.

W stabilnych warunkach rynkowych taki rodzaj obligacji zapewnia realny zysk, natomiast w warunkach rosnącej inflacji może się okazać, iż stopa inflacji będzie większa niż stała stopa procentowa.

Przykład:

Dla obligacji Skarbu Państwa dwuletnich o wartości nominalnej 100 zł, których oprocentowanie wynosi 2,10 proc. - wartość ulokowanego kapitału po 24 miesiącach wzrośnie o 4,24 zł (kapitalizacja roczna) od jednej obligacji Skarbu Państwa, co oznacza oprocentowanie 4,24 proc. w skali dwóch lat. W przypadku wzrostu inflacji w omawianym okresie np. do 4,00% - realny zwrot z inwestycji wynosi 0,24% zainwestowanych środków. Obligacje o zmiennej stopie procentowej lepiej zabezpieczają przed skutkami rosnącej inflacji. Jeśli bowiem oprocentowanie obligacji Skarbu Państwa zależy od poziomu wskaźnika wzrostu cen, do którego dodatkowo doliczana jest marża stanowiąca realny zysk inwestora – to taki mechanizm gwarantuje, że nawet w przypadku niespodziewanego wzrostu inflacji np. z powodu znaczących podwyżek cen surowców - kapitał zainwestowany w obligacje zyskuje na wartości.

Przykład:

Dla obligacji Skarbu Państwa czteroletnich o wartości nominalnej 100 zł, oprocentowanie wynosi 2,40% w pierwszym okresie odsetkowym, natomiast w następnych okresach: wskaźnik inflacji powiększony o stałą marżę w wysokości 1,25%. W przypadku wzrostu inflacji do 3,00% - oprocentowanie w kolejnym okresie wyniesie 4,25%.

KWITY DEPOZYTOWE

To papier wartościowy emitowany przez instytucję finansową i będący przedmiotem obrotu na zagranicznych rynkach kapitałowych. Jest to zbywalny dokument prawa własności do jednego lub wielu papierów wartościowych będących bazą kwitu depozytowego (najczęściej są to akcje, ale również obligacje i inne papiery wartościowe). Kwity depozytowe są emitowane nie przez emitenta papierów wartościowych, ale przez bank będący depozytariuszem tych papierów wartościowych. Kwity depozytowe mogą być wystawiane jako amerykańskie kwity depozytowe ADR lub globalne kwity depozytowe GDR. Dzięki kwitom depozytowym możliwa jest obecność spółki na zagranicznym, innym niż macierzysty rynku papierów wartościowych. Prawa nabywców kwitów depozytowych nie różnią się znacznie od uprawnień nabywców akcji spółki – instrumenty te zapewniają ich właścicielom prawa majątkowe i korporacyjne jak w przypadku akcji, które to realizowane są za pośrednictwem banku depozytowego będącego głównym podmiotem uczestniczącym w programie kwitów depozytowych.

Z inwestowaniem w kwity depozytowe wiązą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje.

EXCHANGE TRADED FUNDS (ETF)

Exchange-traded fund (ETF) to fundusz inwestycyjny, którego celem jest dążenie do odzwierciedlenia zachowania (wyników) określonego indeksu rynkowego (akcji, papierów dłużnych, towarowego). ETF osiąga to, stosując zazwyczaj jedną z trzech metod:

- metodę pełnej replikacji (full replication),
- metodę reprezentatywnej próbki (representative sampling),
- metodę syntetycznej replikacji (synthetic replication) tzn. zawiera akcje spółek z szerokiego indeksu, nie w pełni odwzorowujące indeks, a błąd odchylenia stopy zwrotu ETF od indeksu zostaje przeniesiony na bank inwestycyjny, będący stroną transakcji (total return swap'a). Innymi słowy replikacja syntetyczna polega na wykorzystaniu kontraktu swapowego (zabezpieczonego lub nadzabezpieczonego) między "dostawcą" funduszu ETF, a kontrpartnernem (jednym lub wieloma).

Na bazie zakupionych do portfela inwestycyjnego instrumentów finansowych fundusz dokonuje emisji jednostek ETF (tytułów uczestnictwa funduszu), które są podobne jak np. akcje, papierami wartościowymi notowanymi na giełdach papierów wartościowych.

Na rynkach można spotkać ETF o różnej strukturze m.in.:

- Open-End Fund – używanej głównie przez ETF z ekspozycją na akcje lub obligacje,
- Unit Investment Trusts (UITs) – używanej głównie przez ETF, które posiadają na ogół statyczny portfel inwestycyjny. Struktury tego rodzaju są używane przez niewielką liczbę funduszy ETF, które śledzą szerokie klasy aktywów. UITs mają mniejszą elastyczność inwestycji niż ETF o strukturze Open-End Fund. Np. UITs nie reinwestują dywidend, w zamian trzymają środki, dopóki nie zostaną wypłacone akcjonariuszom,
- Grandtor Trusts – używanej głównie przez ETF inwestujące w towary i waluty,
- Exchange-Traded Notes (ETNs) – używanej głównie przez ETF bazujące na instrumentach pochodnych oraz często tworzone do zreplikowania ekspozycji na rynki niszowe (sektory lub strategie, w szczególności surowców, walut na niektórych rynkach wschodzących). ETNs różnią się od innych struktur funduszy typu ETF, ponieważ nie posiadają żadnych aktywów bazowych. Zamiast tego stanowią one obietnicę ze strony emitenta (najczęściej banku) określonej stopy zwrotu. W przypadku ETNs należy wziąć pod uwagę dodatkowe ryzyko kredytowe emitenta.
- Partnerships – najmniej popularny typ funduszy ETF. Nie posiadają osobowości prawnej. ETF o strukturze partnerships często jest stosowany do zreplikowania ekspozycji na towary (złoto, srebro, gaz ziemny itp.) przez dostęp do tych produktów na rynku terminowym.

Z inwestowaniem w ETF o poszczególnych strukturach, opartych na różnych instrumentach bazowych, wiązą się następujące rodzaje ryzyka:

- z funduszami ETF replikującymi indeksy akcji wiązą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w akcje,
- z funduszami ETF replikującymi indeksy rynków papierów dłużnych wiązą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w papiery dłużne,
- z funduszami ETF replikującymi indeksy rynków instrumentów pochodnych wiązą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w instrumenty pochodne,
- z funduszami ETF replikującymi ceny towarów i walut wiązą się wszystkie czynniki ryzyka charakterystyczne dla inwestycji w towary i waluty, w szczególności na rynku terminowym ww. produktów.

Szczegółowe informacje na temat określonego ETF wraz z opisem kosztów i ryzyk oraz opisu funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego tj. wystawionej przez jego emitenta „Karcie Informacyjnej Instrumentu”. PKO BP BM udostępnia KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

EXCHANGE TRADED NOTE (ETN)

Exchange Traded Note to odmiana ETF. Jest również notowany na giełdzie i opiewa na podobne instrumenty. Główną różnicą jest to, że **obok ryzyka instrumentu bazowego dochodzi ryzyko emitenta**. Powodem jest to, że jest to swego rodzaju instrument kredytowy, a emitentem i gwarantem jest bank. Jednym z głównych czynników ryzyka, który wpływa na wartość ETN, jest ocena wiarygodności kredytowej emitenta. Np. **ze względu na obniżenie ratingu kredytowego emitenta wartość ETN może spaść pomimo braku zmian indeksu bazowego. Dodatkowo ETN może być zlikwidowany lub emitent może umorzyć jednostki przed terminem zapadalności.**

Szczegółowe informacje na temat określonego ETN wraz z opisem kosztów i ryzyk oraz opisu funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego tj. wystawionej przez jego emitenta „Karcie Informacyjnej Instrumentu”. PKO BP BM udostępnia KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

JEDNOSTKI UCZESTNICTWA

Jednostki uczestnictwa są sprzedawane przez otwarte fundusze inwestycyjne. Otwarty fundusz inwestycyjny sprzedaje jednostki uczestnictwa każdemu, kto dokona na nie wpłaty i złoży zlecenie nabycia. Osoba, która kupiła jednostki uczestnictwa, staje się uczestnikiem funduszu. Otwarty fundusz inwestycyjny ma obowiązek odkupienia jednostek uczestnictwa od każdego uczestnika funduszu, który tego zażąda; w takiej sytuacji jednostka jest umarzana i nie może być powtórnie sprzedana. Jednostki uczestnictwa nie mogą być przedmiotem obrotu zorganizowanego, w związku z tym uczestnik otwartego funduszu inwestycyjnego nie może zbyć jednostki na rzecz osób trzecich.

Główne rodzaje ryzyk związanych z inwestowaniem w jednostki uczestnictwa:

- ryzyko selekcji instrumentów finansowych, które polega na tym, że zarządzający otwartym funduszem inwestycyjnym może podjąć błędne decyzje co do selekcji papierów wartościowych do portfela inwestycyjnego funduszu. Ryzyko to jest ograniczane poprzez dywersyfikację portfela inwestycyjnego,
- ryzyko niemożności bieżącego określenia dokładnych parametrów inwestycyjnych, w tym poziomu ryzyka danego funduszu,
- ryzyko wynikające z braku dostępu do aktualnego składu portfela inwestycyjnego danego funduszu,
- ryzyko związane z koncentracją aktywów lub rynków dla inwestycji w tytuły uczestnictwa,
- ryzyko związane ze szczególnymi warunkami transakcji zawartych przez otwarty fundusz inwestycyjny (np. nabywanie jednostek uczestnictwa funduszy zagranicznych),
- ryzyko zmienności wycen jednostek uczestnictwa, które różnią się w zależności od typu funduszu.

W ofercie znajduje się pełny wachlarz funduszy i subfunduszy o zróżnicowanym poziomie ryzyka dla Klienta. Polityka inwestycyjna dla danego subfunduszu jest określona w Statucie danego funduszu oraz w poszczególnych Kluczowych Informacjach dla Klienta (KIID). Poziom ryzyka

konkretnych subfunduszy jest zwykle określany w 7-stopniowej skali. Im wyższą notą określona jest oferta, tym większe ryzyko utraty części środków wiąże się z inwestycją.

Najniższy możliwy zysk, ale za to najpewniejszy, zapewniają tzw. subfundusze pieniężne, gotówkowe czy obligacyjne. Inwestują one m.in. w obligacje skarbowe.

Średni poziom ryzyka wiąże się z subfunduszami mieszanymi tj. zrównoważonymi i stabilnego wzrostu. Część środków inwestują one w bezpieczne rozwiązania takie jak m.in. obligacje skarbowe, część w ryzykowne akcje.

Najwyższe ryzyko wiąże się z subfunduszami akcyjnymi, gdzie nawet do 100% całego portfela zajmują akcje spółek giełdowych.

Podsumowując: fundusze inwestycyjne można zbudować z rozwiązań bezpiecznych (m.in. obligacje skarbowe, depozyty bankowe) oraz ryzykownych (m.in. akcje giełdowe). Poziom ryzyka funduszy zależy od proporcji – im więcej akcji, tym większe ryzyko.

Podstawowe źródło ryzyka dla Klientów TFI wynika z tego, że bardzo trudno jest przewidzieć moment, w którym rozpoczyna się hossa czy bessa na giełdzie i dokonać konwersji/zamiany jednostek uczestnictwa różnych funduszy/subfunduszy w odpowiednim czasie. Im lepiej uczestnik tego rynku jest w stanie przewidzieć trwałe zmiany w rynkowej koniunkturze i w odpowiedzi na to zmieniać udział różnego typu funduszy/subfunduszy w swoim portfelu, tym większy zysk, nawet w stosunkowo krótkim czasie, będzie w stanie osiągnąć. Niezależnie od tych umiejętności, chcąc aktywnie inwestować w fundusze inwestycyjne należy bacznie monitorować, jaką część środków poświęcamy na opłaty związane z konwersją/zamianą jednostek uczestnictwa funduszy należących do jednego TFI lub nabywaniem i umarzaniem jednostek uczestnictwa funduszy prowadzonych przez różne TFI. (patrz: załącznik nr 6)

Przykład:

Inwestor wybiera jednostki uczestnictwa TFI subfunduszu akcyjnego i inwestuje kwotę 10.000 zł, wartość jednostki 100,00 zł, 4,00% opłata wejściowa (tzw. manipulacyjna) za nabycie. Klient nabywa 96 jednostek uczestnictwa.

W rocznym horyzoncie, przy założeniu dobrej koniunktury wartość jednostki wzrasta do 105,00 zł. Wartość inwestycji po roku wynosi 10.080,00 zł. Klient prognozuje zmianę trendu w koniunkturze i decyduje o zamianie subfunduszu akcyjnego na subfundusz obligacyjny. Cena jednostki wynosi 80,00 zł – Klient otrzymuje 126 jednostek. W horyzoncie kolejnego roku Klient zyskuje 1,00%, czyli wartość jego inwestycji wynosi 10.180,80 zł.

Załamanie rynku istotnie nastąpiło i w drugim rocznym analizowanym okresie, strata na subfunduszu akcyjnym kształtowała się na poziomie 8,00%. Zatem gdyby Klient nie podjął decyzji o zamianie subfunduszu akcyjnego na obligacyjny, wartość inwestycji wyniosłaby 9.273,60 zł, czyli po dwóch latach inwestowania Klient odnotowałby stratę. (Więcej przykładów znajduje się w załączniku nr 6)

CERTYFIKATY INWESTYCYJNE

Certyfikaty inwestycyjne to papiery wartościowe, które są emitowane przez zamknięte fundusze inwestycyjne. Wartość certyfikatów inwestycyjnych zależy od wartości portfela inwestycyjnego funduszu inwestycyjnego zamkniętego, który charakteryzuje się znacznie szerszymi możliwościami inwestycyjnymi w porównaniu z funduszami inwestycyjnymi otwartymi. Powoduje to, że zarządzający zamkniętym funduszem inwestycyjnym mają większe możliwości w zakresie selekcji strategii i inwestycji. Zamknięty fundusz inwestycyjny może być utworzony na określony czas. Fundusz może zostać zlikwidowany, wówczas postępowanie likwidacyjne polega na umorzeniu certyfikatów inwestycyjnych i wypłacie jego uczestnikom kwot odpowiadających liczbie i końcowej wycenie certyfikatów posiadanych przez poszczególnych uczestników. Certyfikaty inwestycyjne charakteryzują się wszystkimi czynnikami ryzyka związanymi z jednostkami uczestnictwa. Z uwagi na fakt, że fundusze inwestycyjne zamknięte mają szersze możliwości inwestycyjne niż fundusze inwestycyjne otwarte, związane z nimi certyfikaty inwestycyjne mogą być bardziej ryzykowne w porównaniu do jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych.

Fundusze inwestycyjne zamknięte są zobligowane do wyceny aktywów z mniejszą częstotliwością niż fundusze inwestycyjne otwarte. Cena rynkowa certyfikatów inwestycyjnych może odchyłać się od ich wartości. Dla tych instrumentów występuje ryzyko płynności. W większości przypadków związane jest z relatywnie niską płynnością certyfikatów inwestycyjnych.

Zmienność cen certyfikatów inwestycyjnych zależy od typu funduszu, jednak z reguły nie przekracza zmienności cen pojedynczych akcji.

Do głównych czynników ryzyka należą:

1. **Czynniki ryzyka wynikające ze specyfiki papieru wartościowego, jakim jest Certyfikat:**
 - ryzyko wyceny Aktywów Funduszu,
 - ryzyko nieosiągnięcia oczekiwanej stopy zwrotu z inwestycji w Certyfikaty,
 - ryzyko nie dośścia emisji do skutku,
 - ryzyko płynności Certyfikatów,
 - ryzyko związane z dopuszczeniem oraz wprowadzeniem Certyfikatów do obrotu na GPW,
 - ryzyko zawieszenia lub wykluczenia Certyfikatów z obrotu na GPW,
 - ryzyko wydania decyzji o wykluczeniu Certyfikatów z obrotu na rynku regulowanym,
2. Czynniki ryzyka związane z działalnością Funduszu.
3. Ryzyka ekonomiczno-prawne.
4. Ryzyko wystąpienia innych zdarzeń.

Szczegółowe informacje o czynnikach ryzyka znajdują się w Prospekcie emisyjnym.

Ponadto szczegółowe informacje na temat określonego certyfikatu inwestycyjnego wraz z opisem kosztów i ryzyk oraz opisu funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego tj. wystawionej przez jego emitenta „Karcie Informacyjnej Instrumentu”. PKO BP BM udostępni KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

LISTY ZASTAWNE

Listy zastawne to dłużne papiery wartościowe, imienne lub na okaziciela, których emitentem jest bank hipoteczny. Zabezpieczeniem listów zastawnych są wierzytelności banku hipotecznego z tytułu udzielonych kredytów. Bank hipoteczny emitujący listy hipoteczne zobowiązuje się wobec ich posiadaczy do spełnienia określonego świadczenia pieniężnego – wypłaty odsetek oraz wykupu listów zastawnych, tj. wypłaty ich wartości nominalnej w terminach i na zasadach określonych w warunkach ich emisji. Listy zastawne są instrumentem finansowym o stosunkowo niskim ryzyku inwestycyjnym i wysokim poziomie bezpieczeństwa, które wynikają z ustawowych wymogów wielostopniowego zabezpieczenia ich emisji. Podstawą prawną listów zastawnych w Polsce jest ustawa o listach zastawnych i bankach hipotecznych.

Do głównych czynników ryzyka należą:

1. Czynniki, które mogą wpłynąć na zdolność Emitenta do wykonania jego zobowiązań wynikających z Listów zastawnych:
 - czynniki ryzyka związane z działalnością Emitenta,
 - czynniki ryzyka związane z otoczeniem gospodarczym i prawnym Emitenta.
2. Czynniki, które mogą być istotne dla oceny ryzyk rynkowych związanych z Listami zastawnymi emitowanymi w ramach Programu:
 - ryzyka dotyczące Listów zastawnych,
 - ryzyka dotyczące wartości rynkowej Listów zastawnych,
 - ryzyka związane z obrotem,
 - ryzyka prawne dotyczące Listów zastawnych.

Wykaz i opis wszystkich ryzyk, które przyjmują inwestorzy poprzez nabycie Listów zastawnych znajduje się w Prospekcie emisyjnym.

PRODUKTY STRUKTURYZOWANE

Produkty strukturyzowane to instrumenty finansowe, których cena zależy od wartości określonego wskaźnika bądź instrumentu bazowego (np. kursu akcji lub kosztów akcji, kursów walut, wartości indeksów giełdowych). Produkty strukturyzowane są emitowane przez instytucje finansowe, najczęściej banki. Emitent produktu strukturyzowanego zobowiązuje się w stosunku do nabywcy, że w terminie wykupu instrumentu wypłaci mu kwotę rozliczenia kalkulowaną według określonego wzoru. Formuła określająca zasady wypłaty ułatwia posiadaczom takich instrumentów monitorowanie bieżącej wartości danego instrumentu.

Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje produktów strukturyzowanych w zależności od konstrukcji instrumentu:

- produkty gwarantujące ochronę kapitału, określane jako bardzo bezpieczne, które dają Klientowi określony udział w zyskach generowanych przez wbudowany w produkt wskaźnik rynkowy i jednocześnie gwarancję zwrotu 100% zainwestowanego kapitału,
- produkty niegwarantujące pełnej ochrony kapitału, czyli bardziej ryzykowne, w których udział Klienta w zyskach jest większy, ale dotyczy to również udziału w ewentualnych stratach generowanych przez produkt wbudowany.

Produkty strukturyzowane charakteryzują się zmiennością wyceny wynikającą ze zmienności wbudowanego instrumentu pochodnego, ryzykiem kredytowym emitenta takiego produktu strukturyzowanego oraz ryzykiem płynności. Produkty strukturyzowane oparte na dilerkim systemie notowań charakteryzują się relatywnie niską zmiennością cen. Produkty strukturyzowane oparte na brokerskim systemie notowań ze względu na ograniczoną płynność mogą w krótkim terminie odznaczać się dużą zmiennością.

Szczegółowe informacje na temat określonego instrumentu strukturyzowanego wraz z opisem kosztów i ryzyk oraz opisu funkcjonowania i wyników finansowych w różnych warunkach rynkowych, związanych z danym instrumentem są opisane w KID (Key Information Document) tego instrumentu finansowego tj. wystawionej przez jego emitenta „Karcie Informacyjnej Instrumentu”). PKO BP BM udostępni KID pod linkiem www.bm.pkobp.pl/kid.

INSTRUMENTY FINANSOWE NOTOWANE NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH

Inwestycje, których przedmiotem są określone instrumenty finansowe rynku zagranicznego, charakteryzują się analogicznie wszystkimi czynnikami ryzyka przypisanymi do danej klasy instrumentów finansowych na rynku krajowym.

Ponadto z inwestycjami na rynkach zagranicznych wiążą się dodatkowe czynniki ryzyka, do których w szczególności należy zaliczyć:

- ryzyko wahanía innych walut w stosunku do PLN,
- ryzyko posiadania ograniczonego lub opóźnionego dostępu do informacji.

Ryzyko zmienności inwestycji w aktywa zagraniczne może być wyższe ze względu na ekspozycję nie tylko na zmienność cen instrumentów finansowych, ale również na zmienność cen walut. Dodatkowo przy inwestowaniu w instrumenty finansowe notowane na rynkach zagranicznych należy wziąć pod uwagę, że na różnych rynkach mogą obowiązywać różne regulacje prawne, specyficzne dla danego rynku, a co za tym idzie, inwestowanie na poszczególnych rynkach może wymagać od inwestora poniesienia dodatkowych kosztów transakcyjnych (takich jak np. opłaty skarbowe, podatek transakcyjny lub inne koszty związane z zawieraniem transakcji na danym rynku).

RODZAJE ZAGRANICZNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

AKCJE

ADR (American Depository Receipts) - papier wartościowy, który jest emitowany przez amerykańskie instytucje finansowe w celu umożliwienia inwestorom amerykańskim inwestowania kapitału w akcje spółek zagranicznych GDR (Global Depository Receipts) - czyli globalne kwity depozytowe. Certyfikat wystawiany przez instytucję finansową w celu poświadczenia akcji złożonych w depozycie banku - emitenta certyfikatu. Ryzyko w przypadku ADR i GDR jest tożsame z czynnikami ryzyka związanymi z akcjami. To instrumenty, których notowania podobnie jak w przypadku akcji mogą się charakteryzować dużą zmiennością. Wpływ warunków rynkowych w przypadku ADR/GDR jest analogiczny jak w przypadku akcji, zarówno w wariantach pozytywnym jak i negatywnym. Wśród najbardziej istotnych wymienić można zmiany sytuacji w samej spółce, związane z jej wynikami finansowymi, bieżącą sytuacją w danej branży, konkurencją, dźwignią finansową, ryzyko związane ze zmianą sytuacji makroekonomicznej (zmiany parametrów makroekonomicznych np. inflacji, tempa wzrostu PKB, stopy bezrobocia, poziomu walut, wysokości stóp procentowych, poziomu deficytu budżetowego itp.).

Jednakże dodatkowo można wyróżnić jeszcze dwa charakterystyczne ryzyka dla tych instrumentów:

- ryzyko prawne związane z tym, że te instrumenty finansowe emitowane są na podstawie regulacji prawnych obowiązujących w innym systemie prawnym niż polski,
- ryzyko kursowe w trakcie dnia handlowego, kurs ADR-a/ GDR-a może nieco różnić się od ceny akcji, na którą został wystawiony, bo wynika to choćby z chwilowego zwiększonego popytu i podaży na ADR-y/ GDR-y albo z uwagi na różnice czasowe. Kurs akcji na giełdzie w Hong Kongu mógł zamknąć się na danym poziomie, jeszcze zanim otworzyła się giełda w Nowym Jorku, na której przez cały dzień będzie potem trwał handel ADR/ GDR w oderwaniu od giełdy macierzystej.

ETP

Instrumenty finansowe, których cena jest uzależniona od wartości określonego wskaźnika rynkowego (tzw. instrumentu bazowego) oraz które są przedmiotem obrotu na co najmniej jednym rynku giełdowym lub platformie transakcyjnej. Instrumentem bazowym mogą być np. indeksy giełdowe, kursy akcji i obligacji, kursy surowców (np. ropa naftowa, złoto), kursy walut, towarów (np. pszenica, kawa), stóp procentowych itp.

ETP dzielą się na trzy podstawowe rodzaje:

- ETF – działają jako fundusze inwestycyjne i są regulowane przez prawo dotyczące funduszy inwestycyjnych zarówno na szczeblu unijnym jak i krajowym. Kupując tytuły uczestnictwa funduszu ETF klient staje się posiadaczem aktywów funduszu np. akcji,
- ETN – są instrumentem dłużnym emitowanym zwykle przez bank. Instrument ten nie jest zabezpieczony żadnymi aktywami, co oznacza że istnieje tu podwyższone ryzyko emitenta. Zmiana oceny ryzyka emitenta może spowodować zmianę wartości ETN niezależnie od zmian instrumentu bazowego,
- ETC – są instrumentem dłużnym, którego wartość ma odzwierciedlać zmiany cen danego surowca. W odróżnieniu od ETN ETC zwykle jest zabezpieczony aktywami (fizycznymi lub w postaci np. instrumentów pochodnych).

OBLIGACJE RZĄDOWE nominowane w walutach obcych: USD, EUR, CHF, GBP.

OBLIGACJE KOROPORACYJNE nominowane w walutach obcych USD, EUR, CHF, GBP - obligacje emitowane przez prywatne przedsiębiorstwa.

Niniejszy materiał ma charakter wyłącznie informacyjny oraz nie stanowi oferty w rozumieniu Kodeksu cywilnego. Informacje zawarte w niniejszym materiale nie mogą być traktowane jako propozycja nabycia jakichkolwiek instrumentów finansowych, usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej. PKO BP BM dołożył starań, aby podane informacje były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach, jednak nie może zagwarantować ich dokładności i pełności.

Zawieranie transakcji na instrumentach finansowych może się wiązać z konsekwencjami podatkowymi. W celu uzyskania szczegółowych informacji w zakresie opodatkowania zysków z inwestycji w poszczególne instrumenty finansowe Klient powinien zasięgnąć porady profesjonalnego doradcy podatkowego, radcy prawnego lub innej osoby uprawnionej do udzielania porad w przedmiotowym zakresie.

Transakcje zawierane na instrumentach finansowych nie są zobowiązaniem ani nie są gwarantowane przez PKO BP BM lub PKO Bank Polski S.A. Niezależnie od informacji przekazanych przez PKO BP BM przed zawarciem każdej transakcji Klient jest zobowiązany do określenia i oceny jej ryzyka, potencjalnych korzyści oraz ewentualnych strat, jak również w szczególności charakterystyki, warunków i konsekwencji prawnych i księgowych transakcji oraz konsekwencji zmieniających się czynników rynkowych. Powinien również w sposób niezależny ocenić sam lub po konsultacjach ze swoimi doradcami, czy jest w stanie podjąć takie ryzyko. Transakcje w zakresie poszczególnych instrumentów finansowych mogą nie być odpowiednie dla wszystkich Klientów. Przed zawarciem transakcji Klient powinien podjąć kroki w celu zapewnienia pełnego zrozumienia transakcji oraz dokonania niezależnej oceny transakcji w świetle jego własnych celów i uwarunkowań rynkowych, a w szczególności możliwego ryzyka i korzyści wynikających z jej zawarcia. Ostateczna decyzja dotycząca zawarcia transakcji, horyzontu inwestycyjnego oraz wielkości zaangażowanych środków należy wyłącznie do Klienta.

Adres i siedziba

Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego
ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa

Infolinia:

801 169 235 – numer dla połączeń krajowych
+48 22 521 90 90 – numer dla połączeń krajowych, zagranicznych i z telefonów komórkowych
czynna w godzinach 9:00 – 17:00 w dni robocze
801 304 403 – numer dla połączeń krajowych
+48 81 535 63 63 – numer dla połączeń krajowych, zagranicznych i z telefonów komórkowych
czynna w godzinach 8:00 – 17:00 w dni robocze

Adresy poczty elektronicznej:

bm@pkobp.pl
pkosupermakler@pkobp.pl
BM.ZRP@pkobp.pl

Strona internetowa:

www.bm.pkobp.pl